

veac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A.R.L.U.S.

12 pagini - 1 leu

DIN SUMAR:

- **Mai mici decât virusurile: virozii** • Se poate auzi și vedea cu spatele • Sînt accidentele chiar întîmplătoare? • **Ultimii arunta**
- **Orientări în combaterea toxicomaniei**

35

ANUL XXIX
31 august 1973
(1485)

Organizația Mondială a Sănătății citează date cutremurătoare care arată că mortalitatea de pe urma accidentelor se situează astăzi imediat după bolile cardiovasculare și canceroase, iar invaliditatea pricinuită de ele chiar pe locul întâi. Numai în S.U.A., de pildă, au murit în 1960, din cauza accidentelor, circa

100 000 de oameni. Accidentele nu mai sînt dealfel nicăieri cazuri izolate; ele au devenit un fenomen de masă.

Ce sînt, însă, de fapt, accidentele?

Ce forme îmbracă ele? Ce cauze le generează?

Documentar

Sînt accidentele chiar întîmplătoare?

Un bărbat de patruzeci de ani instala pe balconul casei sale lădițe pentru flori. Cum sta cocoțat pe balustradă, la un moment dat și-a pierdut echilibrul și, de la etajul patru unde se afla, a căzut pe trotuarul din fața balconului. S-a ales, evident, cu o ruptură de coloană, comotie cerebrală și alte traume. Grăbindu-se spre facultate, o studentă a traversat strada printr-un loc nemarcat și a fost lovită de un camion. Accidentul nefiind foarte grav, în trei luni fata „ghinionistă” s-a refăcut complet.

O gospodină a deschis cuptorul aragazului și, constatînd că focul se stinsese, a aprins un chibrit. Dar n-a mai apucat să aprindă și cuptorul, intrucît s-a produs o puternică explozie și gospodina s-a ales cu grave arsuri.

Un șofer își aducea de la maternitate soția cu copilul. O mașină venind din sens opus l-a orbit cu „faza mare”, el a virat brusc și mașina s-a dat peste cap. Pentru soț accidentul s-a soldat cu fracturi craniene și ale cavității toracice. Soția s-a ales cu traume mai ușoare. Numai copilul a scăpat teafăr.

Victime și vinovați

Fără a mai continua înșiruirea, ne dăm ușor seama că accidentele se produc din cauze foarte diverse. Nu e vorba de împrejurări excepționale în care e firesc să existe un coeficient de primejdie. Ci, dimpotrivă, de împrejurări cît se poate de obișnuite, am putea spune chiar banale.

Dar dacă tocmai aceste împrejurări obișnuite ascund o primejdie? Derularea cotidiană, obișnuită a vieții ne dezarmează în fața neprevăzutului. S-ar părea, deci, că civilizația a creat pentru om un mediu de viață care îl autolinștește, dar care în același timp ascunde la fiecare pas și primejdii pentru sănătatea și chiar viața lui. În orașele moderne omul trăiește într-un univers care, prin proprietățile sale fizice, se deosebește de mediul natural la care evoluția l-a adaptat. Ciocnirea cu obiectele acestui univers prea rapid, prea complex, am putea spune, este foarte periculoasă. Într-adevăr, una e să cazi pe iarbă sau pe zăpadă și alta pe asfalt, una e să cazi de pe cal și alta să intri cu mașina într-un zid de piatră, să calci din întîmplare pe un arici sau să atingi un cablu de curent de înaltă tensiune. Mai mult, mediul artificial creat de om devine cu fiecare zi tot mai complex, tot mai „saturat” de tehnică. Nu înseamnă, oare, asta că va spori și numărul victimelor sale? Că se vor înmulți traumatismele? Se poate împăca, însă, omul cu asemenea perspective?

Evident că nu. Ar fi împotriva naturii sale. Pe de altă parte nu trebuie să ne imaginăm nici un moment că omenirea s-ar afla în fața dilemei: să renunțe la progresul tehnic sau să se împace cu ideea că el cere nenumărate jertfe. Chiar în condițiile celei mai ample desfășurări a revoluției tehnico-științifice există destule posibilități reale de luptă împotriva traumatismelor și a altor boli sociale, de prevenire a lor.

De fapt, principala cauză a sporirii numărului de accidente nici nu rezidă în apariția mediului de viață artificial de care am vorbit, ci în împrejurarea că omul nu este perfect conștient de acest lucru și n-a tras încă din această realitate concluziile necesare. Nu toți oamenii își dau seama că există o problemă a adaptării psihologice la noile condiții de viață. Deși fiecare îns în parte și societatea în ansamblu ar trebui să înțeleagă că de vină pentru numărul mare de accidente este întîrzierea adaptării psihologice la noul mediu de viață „înțesat” de mijloace tehnice tot mai complexe.

Cei mai mulți dintre noi socotim accidentele fenomene întîmplătoare, episoade unice, izolate și nu evenimente a căror desfășurare este dictată de legi obiective. Cînd nu e vorba de deraieri de trenuri sau catastrofe aviatice, ci de accidente singulare, fiecare dintre noi își spune: „Mie nu mi s-ar fi întîmplat”. Asta pentru că sîntem foarte si-

guri de puterea noastră de adaptare la mediul obișnuit al vieții urbane.

În felul acesta ia naștere o situație paradoxală: tehnica este periculoasă, dar omul s-a obișnuit atît de mult cu prezența ei, încît nu se mai teme de dinsa. Orașeanul de azi se teme mai degrabă de o vacă pașnică și blajină decît de un automobil care gonește amenințător spre el. Explicația e simplă: vaca a început să fie o făptură neobișnuită, necunoscută, în timp ce mașina îi este foarte familiară și de aceea îi dă senzația de confort și plăcere. Sau un alt exemplu. Muncitorul s-a obișnuit să vadă în mașina-unealtă la care lucrează un auxiliar care îi ușurează munca și de aceea, treptat, nu mai încearcă senzația de teamă în fața agregatelor care se rotesc cu viteze uriașe. Dar acasă? Acasă, vigilența

norme sînt bine însușite, și numărul accidentelor este mult mai mic.

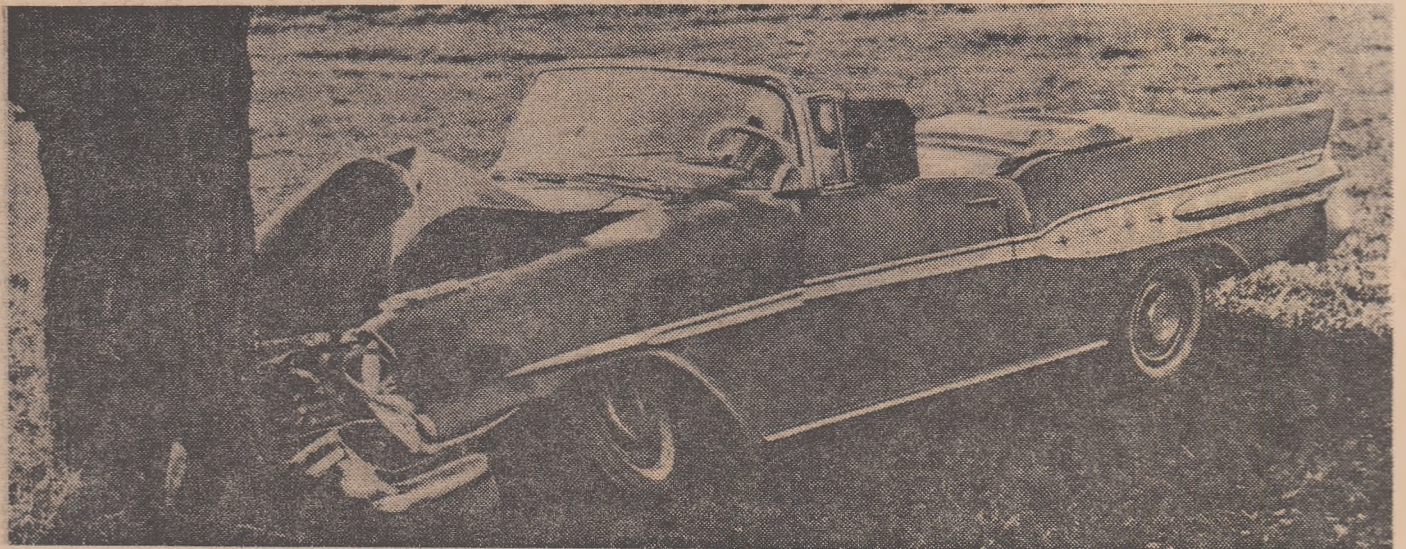
Psihicul împotriva traumatismelor

Există trei categorii de accidente: de producție, provocate de mijloacele de transport și, în al treilea rînd, cele provocate de mijloacele moderne din gospodărie. La proiectarea de întreprinderi industriale, de mașini etc., se respectă, în genere, tehnica securității, cei care vin în contact cu mijloacele tehnice moderne sînt familiarizați cu normele ei, iar pentru nerespectarea lor se percep amenzi. De aceea și numărul accidentelor în producție cunoaște în unele țări o scădere constan-

podinelor. Aparatele electrice n-au întotdeauna dispozitive de protecție împotriva electrocutării.

Întreprinderile industriale ar putea, așadar, preveni beneficiarii produselor fabricate de ele de toate primejdiile posibile și i-ar putea instrui asupra măsurilor de prevenire a accidentelor. O gospodină care cumpără un ceainic electric, de pildă, trebuie să afie că nu are voie să toarne în el apă de la robinet, în timp ce ceainicul se află în priză. Toate mamele trebuie să știe cît de periculoase sînt pentru copii banalele punge de polietilenă: îmbrăcate pe cap — lucru pe care copiii îl fac adesea — ele se lipesc deseori de gură, atrase de aerul inspirat de copil, și acesta se poate sufoca.

Să admitem, însă, că atît industria producătoare, cît și organizațiile de

De cele mai multe ori cauzele trebuie căutate înăuntrul nostru...

dispare de tot. Uităm cu desăvîrșire că astăzi casa noastră e cu totul alta decît cea ce a fost acum cîteva decenii, de pildă, că ea este plină de tot felul de mijloace tehnice, întocmai ca un atelier, că este cocoțată mult deasupra pămîntului, că în ea din robinete curge apă clocotită, prin fire trece energie electrică, prin conducte — gaz. Vrajite de pașnicul cuvînt „casă”, gospodinele se urcă fără teamă pe pervaz și spală ferestrele la etajul nouă, de pildă, bătrînii umblă fără grijă pe parchetul alunecos, copiii deschid fără teamă robinetul de gaze etc. Nimeni nu se gîndește la primejdiile pe care le ascund toate aceste comodități moderne. Dimpotrivă, cu toții gîndim: ce rău ne pot face niște lucruri atît de familiare!

Să însemne dar că principala cauză a accidentelor este lipsa de prudență? Că vinovații de accidente sînt înșiși accidentații? Și că dacă primejdia îl paște pe orașean pretutindeni — la lucru, pe stradă, în propria-i casă — el ar putea fi mereu în gardă? Nici chiar pe front oamenii nu sînt tot timpul cu ochii în patru. Cu atît mai mult nu se poate cere orașenilor să fie într-o continuă stare de alarmă, așteptînd în orice moment confruntarea cu perfidia obiectelor înconjurătoare!

O doză de precauție este totuși necesară. Așa a fost dintotdeauna. Cu mult înaintea civilizației moderne, omul știa că trebuie să fie cu băgare de seamă la traversarea unui riu sau la mînuirea focului, pentru a cita numai două exemple aflate la îndemîna oricui. Dar condițiile de viață moderne impun și mai multă prudență în raportul cu mediul ambiant artificial. Ceea ce nu înseamnă, totuși, că trebuie să ne gîndim mereu la primejdie, să ne temem de tot ce ne înconjoară, să fim într-o continuă tensiune nervoasă. Omul modern trebuie să respecte mai degrabă mașinal, fără un efort intelectual anume, anumite reguli de comportare. Acestea trebuie deprinse încă din primii ani de viață. Să nu uităm că în acele sfere ale cotidianului unde aceste

ta. În gospodărie, în schimb, deși omul vine mai rar în contact cu tehnica, numărul accidentelor este mai mare — din pricină că pentru gospodărie nu există norme de tehnică a securității, iar conștiința civică este mult în urma progresului tehnico-științific.

O altă sursă de accidente în viața urbană este beția. În condițiile tehnicii moderne ea este am putea spune o formă de sinucidere involuntară.

Putem spera însă că vom stăvili creșterea continuă a accidentelor numai prin transformarea psihologiei individuale, prin orientarea în direcția dorită a comportamentului fiecărui individ? Iar dacă nu, ce măsuri concrete ar trebui luate pentru prevenirea accidentelor, în primul rînd în gospodărie?

Ar trebui schimbată mai ales atitudinea față de această problemă, ar trebui bine imprimate în conștiința omului însemnătatea ei și proporțiile pe care le-a căpătat în ultima vreme. Conform unor statistici întocmite de Organizația Mondială a Sănătății, cazurile mortale provocate de accidente survenite în gospodărie au atins, în raport cu accidentele din alte domenii, următoarele proporții: în Canada 35,2 la sută în rîndul bărbaților și 62,6 la sută în rîndul femeilor; în Anglia 44 și, respectiv, 70; în S.U.A. 39 și, respectiv, 64 la sută.

Din cele de mai sus decurg cîteva concluzii de primă importanță. Și în același timp se impune luarea unor măsuri de tehnică securității în gospodărie. Să cunoaștem cîteva.

Cauzele accidentelor în gospodărie pot fi, cum am văzut, foarte diverse. O gospodină și-a fracturat, de pildă, coloana pentru că s-a urcat pe un taburet cu trei picioare, modern dar foarte instabil; un tînăr și-a fracturat piciorul pentru că a alunecat din cauza unor pantofi cu talpă modernă; un bătrîn a căzut pe scară, fracturîndu-și un braț, pentru că scara fusese proiectată „de frumusețe”. Multe aparate de bucătărie seamănă mai degrabă a instrumente de amputat degetele decît a auxiliare menite să ușureze munca gos-

construcție și gospodinele vor da atenția cuvenită tehnicii securității și că accidentele se vor împuțina sensibil. Cu toate acestea, ici-colo se vor mai produce totuși. Cum i-ar putea ajuta pe accidentații martorii aflați întîmplător la locul accidentelor? Evident, prima măsură este chemarea de urgență a „Salvării”. Dar pînă la venirea ei, orice cetățean ar trebui să știe că o hemoragie poate fi oprită legînd strîns brațul sau piciorul rînit aproape de locul rănii, că împotriva sufocării se practică respirația artificială, că pentru a preveni starea de șoc profund accidentatul trebuie așezat într-o poziție adecvată... Acestea și alte cîteva cunoștințe elementare ar trebui să fie stăpînite mai ales de șoferi și de lucrătorii miliției. Dar și de fiecare cetățean de pe stradă.

Prof. V. Goleahovski

documentar.

documentar documentar

documentar documentar documentar

documentar documentar documentar

documentar documentar documentar

documentar documentar documentar

documentar documentar documentar

documentar documentar documentar

documentar documentar documentar

documentar documentar documentar

documentar documentar documentar

documentar documentar documentar

documentar documentar documentar

documentar documentar documentar

documentar documentar documentar

documentar documentar documentar

documentar documentar documentar

documentar documentar documentar

documentar documentar documentar

documentar documentar documentar

documentar documentar documentar

O CĂLĂTORIE ISTORICĂ

Săptămîna aceasta este dominată de un eveniment deosebit, de însemnătate istorică pentru relațiile României socialiste cu alte țări: vizita tovarășului Nicolae Ceaușescu și a tovarășei Elena Ceaușescu în opt țări ale Americii Latine. Aceste țări sînt: Cuba, Costa Rica, Venezuela, Columbia, Ecuador, Peru, Chile și Argentina. Ele însumează un teritoriu de mai bine de șapte milioane de kilometri pătrați și o populație de aproape o sută de milioane de locuitori.

Vizita tovarășului Nicolae Ceaușescu este prima călătorie a unui șef de stat român pe continentul sud-american și cea dintîi vizită a conducătorului unui stat socialist de pe alt continent în țări ale Americii Latine. Ea se înscrie în vastul cadru al politicii externe a țării noastre care, situînd statornic în centrul activității ei preocuparea pentru întărirea raporturilor de prietenie și colaborare cu țările socialiste, urmărește în același timp cu consecvență lărgirea relațiilor de colaborare, pe planuri multiple, cu toate țările iubitoare de pace și progres.

Nici distanțele geografice, nici deosebirile de orînduire social-politică nu mai pot fi astăzi impedimente pentru asemenea legături. Dimpotrivă, totul arată că există cele mai favorabile premise pentru dezvoltarea lor continuă și rodnică, pe baza respectului, independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, egalității în drepturi și avantajului reciproc, a dreptului fiecărei națiuni de a fi stăpînă pe destinele sale — principii pe care țara noastră le situează consecvent la temelii relațiilor sale cu toate statele și care constituie cheia de boltă a unor bune relații internaționale în lumea de astăzi.

În ultimii ani, legăturile dintre țara noastră și statele latino-americane au cunoscut un curs mereu ascendent, s-au multiplicat și diversificat. Numai între 1969 și 1972 volumul total al schimburilor româno-latino-americane s-a dublat. România furnizează acestor țări o gamă apreciabilă de produse industriale ca: mașini și utilaje, instalații de foraj, produse chimice, materiale de construcție, tractoare, autoturisme de teren și importă materii

prime și produse industriale necesare economiei românești. Cooperarea în industrie, agricultură, pe plan tehnico-științific cu aceste țări a îmbrăcat, de asemenea, în ultimii ani forme superioare. Totodată, s-au înmulțit contactele pe linia organizațiilor politice și obștești, iar schimburile de valori culturale au luat o dezvoltare apreciabilă.

În acest context, călătoria conducătorului statului nostru va permite analizarea actualului stadiu al relațiilor dintre România socialistă și fiecare dintre țările vizitate, dar mai ales va deschide fructuoase perspective pentru extinderea acestor relații pe baza posibilităților existente, rezultate din dezvoltarea lor economică și socială. Întreaga suflare românească urmărește cu urias interes desfășurarea acestei călătorii istorice, cu convingerea fermă că ea va servi intereselor fundamentale ale popoarelor noastre, aducînd totodată o contribuție de seamă la cauza păcii și destinderii internaționale, a colaborării rodnice între toate popoarele lumii.

DEMOGRAFIE

250 000 000

La 9 august a.c. a văzut lumina zilei cel de-al 250 000 000-lea cetățean al Uniunii Sovietice. Cu un sfert de miliard de locuitori, U.R.S.S. se situează astfel pe locul trei în lume în ce privește numărul de locuitori.

Fapt extrem de revelator, mai bine de 80 la sută dintre ei s-au născut după Revoluția din Octombrie 1917. Într-adevăr, în ciuda războaielor cărora a trebuit să le facă față țara, populația a cunoscut o creștere de 90 de milioane de suflete în raport cu 1913. Dar sporul cel mai sensibil a fost înregistrat mai ales după ultimul război — în cursul căruia, se știe, U.R.S.S. a pierdut peste 20 000 000 de vieți omenești. Refacerea rapidă a țării și atingerea într-un termen foarte scurt a nivelului economic antebelic, iar mai apoi progresul consi-

BĂRBATI ȘI FEMEI
LA 1 IANUARIE 1973
(în milioane)

derabil al economiei și nivelului de trai au avut, în mod firesc, repercusiuni favorabile asupra creșterii populației. Între 1950 și 1973, aceasta a crescut astfel cu circa 71 000 000 locuitori, marcînd un spor mediu de 1,5 la sută pe an. În sfîrșit acum 10 ani, populația U.R.S.S. a trecut de 225 000 000 de locuitori, iar sporul înregistrat de atunci încoace este egal cu populația

Magazin sătesc

Foto: R. Alfimov

PROCEDEE NOI

Lemnul devine plastic

Din cauza ritmului lent de refacere a pădurilor, lemnul, și mai cu seamă lemnul tare, a ajuns o materie primă extrem de prețioasă. Pentru valorificarea lui superioară, cercetătorii se străduiesc să descopere, printre altele, și metode de îmbunătățire a lemnului de esență moale. Plin de făgăduieli în această direcție se anunță un procedeu de plastifiere elaborat la Institutul de chimie a lemnului de pe lângă Academia de Științe a R.S.S. Letone.

Este vorba de tratarea lemnului cu amoniac lichid, care pătrunde printre macromoleculile din pereții celulelor și desfăce legăturile chimice dintre ele. O parte din lignină este pur și simplu dizolvată, în așa fel încît masa lemnului scade cu 5—10 la sută. La temperaturi de peste 100°C se produc diverse procese de condensare și polimerizare a macromoleculilor, care măresc mult rezistența materialului.

Concentrația amoniacului, timpul de acționare, temperatura și presiunea determină desfășurarea reacției. Ridicarea temperaturii și presiunii accentuează în așa măsură acțiunea chimică a amoniacului, încît asigură plastifierea unui lemn complet uscat într-un timp scurt și cu o cantitate mică de reactiv. Densitatea lemnului de mestecăn tratat cu amoniac atinge 700—800 kg pe metrul cub, iar a celui de plop 600—700 kg pe metrul cub. Rezistența la fricțiune a parchetului confecționat din

lemn plastifiat e de două-trei ori mai mare decît a celui netratat. La presiuni relativ mici și la temperaturi de 170—200°C se obțin plăci de lemn cu o densitate de 1 100—1 200 kg pe metrul cub și cu o excelentă rezistență la îndoire.

Noul procedeu va servi la fabricarea parchetului din lemn moale de foioase, a cutiilor de rezonanță pentru instrumente muzicale, precum și a panourilor pentru construcții și industria mobilă.

Austriei, Suediei și Belgiei luate la un loc.

Schimbări foarte importante trebuie relevate și în structura populației. Partea populației ocupate în industrie, construcții, transporturi și comunicații a trecut de la 30,1 la sută din total în 1939, la 45,8 la sută în 1970. În același timp numărul celor care lucrează în agricultură și exploatarea forestieră a scăzut constant, grație mecanizării lucrărilor și progreselor înregistrate în productivitatea muncii. În schimb a crescut mult ponderea cetățenilor sovietici ce muncesc în ramurile neproductive, în sectorul terțiar, mai ales în învățămînt, activitățile de cercetare, artă și ocrotirea sănătății — și anume de la 5,9 la sută în 1939, la 14,4 la sută în 1970.

fi trimisă în vale printr-o conductă. Cînd va ajunge foarte aproape de o localitate situată la capătul văii, conducta se va ramifica, iar ramificațiile ei vor alimenta un grup de coloane foarte înalte. Împinsă de propria-i presiune, apa va urca pe coloane și va fi împrăștiată de pulverizatoare pe distanțe mari. Pe vreme de arșiță și secetă, picăturile de apă se vor evapora intens. Or, acest proces de evaporare va consuma din atmosferă o cantitate de căldură egală cu aceea necesară pentru ridicarea cu 10° C a temperaturii unei mase de 60 de ori mai mare de aer umed. Aerul astfel răcit și cu umiditate sporită, deci avînd și o densitate mai mare, va coborî spre localitatea din vale unde va avea efecte înviorătoare.

Iarna, picăturile de apă pulverizată vor deveni, la scurt timp de la ieșirea din coloană, fulgi de zăpadă. Va fi o transformare care ne amintește de o binecunoscută lege a fizicii: prin înghețare, apa degajă o cantitate de căldură suficientă pentru ridicarea cu 10° C a temperaturii unei mase de aer umed de opt ori mai mare. Ceea ce va face ca temperatura aerului să crească. În consecință va lua naștere o adiere ușoară care se va deplasa în susul văii. E de prisos, probabil, să mai spunem că pentru a obține efectul de condiționare a aerului, iarna coloanele vor trebui instalate mai jos de zona populată, iar vara mai sus.

Autorii originalului sistem de condiționare a aerului intenționează să-l realizeze pentru început pe malul lacului Issik situat la cîteva zeci de kilometri de Alma-Ata. În afară de faptul că ar furniza capitalei R.S.S. Kazahae aer condiționat, sistemul ar putea crea și condiții pentru amenajarea unei zone de odihnă și agrement în vecinătatea pitorescului lac.

Spre a nu distona cu peisajul natural în care vor fi plasate, coloanele ar putea avea cele mai diverse forme. Estetica lor ar depinde exclusiv de imaginația arhitecților.

PROBLEME ȘI SOLUȚII

Aer condiționat în văi

În localitățile din regiunile muntoase ale Asiei Centrale, unde predomină o climă continentală, populația suferă vara din pricina căldurii excesive, iar iarna din cauza gerurilor puternice. Pentru atenuarea oscilațiilor bruște ale temperaturii, specialiștii locali au imaginat următoarea soluție:

Într-o vale îngustă, de cîteva sute de metri, și abruptă prin care curge, foarte aproape de crestele înzăpezite, un riuleț, ei intenționează să construiască o priză de apă. Odată captată, apa va

ULTIMII ARUNTA

Undeva, într-un fund de lume
izvoarele artei rupestre...

„Mai există, oare, aborigeni australieni, oameni primitivi contemporani cu noi? Informațiile despre ei devin cu fiecare an care trece mai dramatice. Antropologii și etnografii afirmă la unison că aborigenii care au trăit timp de 20 000 de ani în deserturile Australiei sunt acum pe cale de dispariție.

Spre a mă convinge cum stau cu adevărat lucrurile — relatează exploratorul italian Folco Cuilicci într-un reportaj publicat în revista sovietică „Vokrug sveta” — am pornit spre nordul continentului. Primul nostru punct de reper era Eyre's Rock — un lanț roșiu de coline înalte într-un podiș nemărginit. După calculele făcute de geologi, Eyre's Rock are o vîrstă respectabilă: jumătate miliard de ani. El exista deja cînd riul Colorado din America abia începuse să sape ceea ce numim azi Marele Canion. Eyre's Rock se ridică în mijlocul pustiului ca o insulă în ocean, iar noi ne orientăm după el ca niște marinari pe întinsul mării. Am aterizat chiar la poalele masivului.

A doua zi am început să escaladăm o uriașă colină stîncoasă, iar pe creasta ei am găsit o vilcea. După ploile musonice, timp de trei luni acolo dăinuie un mic lac, o sursă minusculă de viață, cu raci, peștișori, mormoloci... În preajma colinei se află cîteva ferme și niște sătulețe a căror populație îi cunoaște pe aborigeni.

În compania lui George cel Lung

Land Rover-ul nostru gonea pe o nesfîrșită cîmpie pustie, „anticamera” misterioasei microlumi incremenite către care ne îndreptam. Această zonă este un splendid teren de studiu pentru antropologie și etnografie.

Călătoream spre o oază izolată, cu un singur izvor pe o distanță de 700 mile. Oaza se numește Hermansberg. Acolo am întîlnit aborigeni arunta, singurul trib care a putut să se salveze. Cum a izbutit această performanță? Misterul s-ar putea explica astfel: în deșert cresc niște copaci (cam din aceeași specie cu baobabul) din care arunta izbutesc să obțină un lichid. Cînd în lungile lor peregrinări prin pustiul întîlnesc astfel de copaci, vînătorii arunta practică, seara, în trunchiurile acestora un orificiu adînc pe care îl astupă cu un dop. A doua zi, în acest orificiu ei găsesc o cantitate de apă suficientă pentru un om. Dealtfel, acest arbore este, în genere, generos: spre deosebire de seamănilui lui african, baobabul australian are un miez moale, comestibil, bogat în proteine, încît la nevoie — dacă vînătoarea nu e fructuoasă — arunta își poate potoli cît de cît foamea.

Vînătorii obișnuiți ai tribului este un animal al cărui nume s-ar traduce cu aproximație: jabou. E o șopîrlă care își trage numele de la însușirea de a-și umfla pliurile de pe gît, așa cum pînul își desfășure superba-i coadă sau cobra își umflă gulerul. Aborigenii depistează foarte abil urmele de șopîrlă, după care scot animalul literalmente din pămînt. Șopîrlele obișnuiesc să se ascundă în culcușuri adînci făcute de iepuri. Cînd descoperă un astfel de culcuș, vînătorul începe răbdător să caute șopîrla. Mai întîi lovește cu un băț pămîntul din jurul adăpostului, așa cum medicii ciocănesc trupul bolnavilor. El stabilește după sunet direcția galeriei subterane și locul unde se află atunci animalul. Apoi scormonește pămîntul, viră mina în gaură și trage de coadă șopîrla lungă de circa un metru.

Ceva mai la nord, am dat într-adevăr de un vînător care își căuta hrană în felul descris mai sus. El vîna în hățiturile teritoriului Darwin. Evident, am încercat să facem cunoștință și l-am întrebat cum se numește. Avea un nume care suna cam așa: Joor, dar noi l-am

numit George cel Lung, pentru că era cel mai înalt aborigin din ciți văzusem pînă atunci. George cel Lung era înarmat cu un soi de instrument de aruncat, pe care aborigenii îl numesc wumerra și care este neîndoios una din cele mai geniale invenții ale omului preistoric. Ne-am luat și noi armele noastre de vînătoare — aparatele de fotografiat și de filmat — încercînd să fixăm pe peliculă etapele acestui greu safari. Dar în za-

Alegerea lemnului care urmează a fi pictat

dar. Marea artă a depistării vînătorului, ajunsă la perfecțiune datorită unei practici îndelungi, devine însă absolut inoperantă cînd ai alături de tine niște nechemati. Încît, după un scurt drum prin pădure, George cel Lung s-a oprit într-o poiană și ne-a dat a înțelege că nu avea nevoie de escortă. Dar asta nu l-a împiedicat să ne conducă pînă la o potecă ce ne ducea în tabăra aborigenilor.

Am trăit alături de ei o săptămînă. I-am văzut cum plecau la vînătoare și cum se întorceau cu prada, cum își pregăteau mîncare, cum își încropeau adăposturile din frunze de copaci și cum își îngrijeau copiii. Am urmărit cum femeile culegeau fructe și rădăcini, cel mai vechi și primitiv mijloc de obținere a hranei. Dar cu toate că am locuit alături de ei timp de o săptămînă, cu toate că bătrînii ne-au îngăduit să ne așezăm corturile între colibe lor, nu ne putem lăuda totuși că am stabilit un contact real cu ei; nici unul dintre ei — fie tînăr, fie bătrîn — n-a manifestat dorința de a fi înțeles sau a ne înțelege.

Și totuși ar fi nedrept să mă plîng, intrucît în acest răstimp am aflat multe despre viața aborigenilor, despre capacitatea lor de exprimare, în special prin dans.

Capela Sixtină din Oenpelli

La un moment dat am pornit spre peninsula Arnhemland — zona cea mai toridă, mai neexplorată din Australia — în căutarea ultimilor pictori din epoca de piatră. Doream să cunoaștem artiștii aborigeni, care pictează pereții stîncilor cu tehnica de acum 20 000 de ani. Eram însoțit de doi antropologi australieni — profesorul Brandel și un colaborator al său. Dealtfel Brandel mai străbătuse o dată 300 de kilometri prin deșertul Arnhemland ca să poată face o descriere a uneltelor de muncă sau, mai exact, a instrumentelor de artă a doi din ultimii mohicani ai picturii rupestre din districtul Oenpelli.

— După ce vor muri, mi-a spus Brandel, picturile lor se vor transforma într-un fel de picturi rupestre asemănătoare cu cele din Sahara sau din peșterile preistorice din Spania. Cu alte cuvinte, într-o artă care a dispărut pentru totdeauna de pe planeta noastră.

Evident, aceste cuvinte au avut asupra noastră un efect tulburător. Două zile mai tîrziu am ajuns, în frunte cu profesorul Brandel, în Arnhemland, mai

reportaj
reportaj reportaj
portaj reportaj reportaj
taj reportaj reportaj re
reportaj reportaj reportaj
ortaj reportaj reportaj repo
j reportaj reportaj reportaj
ortaj reportaj reportaj repor
aj reportaj reportaj reportaj r

Uimitori sînt, poate, mai ales peștii, lucrați în așa fel, încît li se văd coastele și coloana vertebrală; aceste particularități de stil au făcut ca pictura respectivă să fie numită „radiografică”.

În timp ce cutreieram deserturile din nord, începusem să ne obișnuim cu gîndul că aborigenii din Australia dispar. Cei doi antropologi ne scrutau ironic fețele dezamăgite. Oare nu ne spusese: din prima clipă, încă de la Darwin, că aborigenii cu adevărat „liberi” — cu alte cuvinte băștinași care duc o viață nomadă între pădure, lacuri și savană, au rămas extrem de puțini? Numai dincolo de hățiturile din Oenpelli am putea întîlni, dacă ne-ar surîde norocul, un trib de aborigeni în mijlocul cărora ar putea exista și pictori.

Pînă una-alta întîlneam mai ales reprezentanți ai aborigenilor „civilizați” care trăiesc pe lîngă misiuni (fie religioase, fie guvernamentale). Ei locuiesc în sate ai căror conducători se fălesc cu o asistență medicală primitivă, o școală și locuri de muncă, plătite însă mizerabil. Aborigenii care au renunțat la modul de viață nomad, preferînd de fapt un fel de detenție, au făcut în genere o alegere înțeleaptă și necesară: căci dacă înainte viața le era garantată de echilibrul natural, de posibilitatea de a dobîndi hrană prin vînat, acum echilibrul a fost tulburat, iar vînătorul este o problemă de întîmplare, de noroc. Din cauza importurilor, fauna cu care erau deprinși aborigenii s-a schimbat. Într-adevăr, acum 20 de ani serviciile guvernamentale au „importat” bivolul mare de baltă asiatic, pe care astăzi vin să-l vîneze albi. Sute de animale ucise sînt încărcate în avioane refrigeratoare. Un astfel de bivol ar putea hrăni un trib întreg timp de cîteva zile, dar aborigenii nu pot doborî uriașul și infricșătorul animal. Căci cum să se măsoare cu o astfel de fiară un vînător — oricît de iscusit ar fi el — care nu are la îndemînă decît o primitivă armă din epoca de piatră?

Deținătorii de secrete...

În cele din urmă, după cea mai grea etapă a drumului nostru, cînd am ajuns la ultimul grup de aborigeni cu care am luat contact am cunoscut pe cei doi bătrîni deținători ai secretelor picturii rupestre. Ne-am așezat la umbra „jeep”-ului și am început să stăm de vorbă. De fapt oamenii pe care doream să-i cunoaștem nu sînt pictori în accepția noastră. Ei sînt mai degrabă preoți sau, dacă vrem, magicieni, intrucît se indeletnicesc cu „invocarea grafică a duhurilor”. Ei nu pictează pentru a-și satisface cerințele estetice proprii sau străine, ci pentru a determina o zeitate, un spirit, o făptură supranaturală să se întrepruze pe stîncă.

Brandel știa că trebuie să vorbească cu ei pe îndelete și indirect. Încît abia după două zile de discuții am ajuns la o înțelegere. Îl puteam filma nu numai pe cel mai bătrîn dintre ei picînd pe stîncă lui preferată, sfîntă, ci și pe tovarășul lui mai tînăr repetînd desenul pe o bucată de lemn uscat. Din motive neînțelese de noi, se pare că e mai ușor de pictat de două ori, mai exact de invocat spiritele în doi decît de unul singur. Un spirit pictat de două ori poate fi determinat mai ușor să rămînă pe stîncă, să incremenească în frescă. Altminteri spiritul — care poate nutri și sentimente ostile față de cei ce l-au chemat din neant — rămîne liber printre oameni.

Cei doi au ales dar locuri nu prea depărtate unul de altul și au început să lucreze. I-am privit o zi întreagă — din zori și pînă la asfințit. Am urmărit linie după linie, schiță după schiță. Desenele erau simple, dar pline de semnificație. După ce și-a terminat opera bătrînul a ingenunchat și a început să se roage cîntînd...

CINEMA

Ordonanța ride, cîntă și dansează

Cam incurcată treaba asta cu musicalul. Greu de spus care este deosebirea dintre acest gen nou și vechea operetă, deosebire esențială, însă, probabil, de vreme ce unul se numește într-un fel, iar celălalt în altul. Și totuși atât colo cât și dincolo se cîntă, și colo și dincolo se dansează, și colo și dincolo se vorbește. Că se cîntă, se dansează și se vorbește puțin mai altfel, ce vrem, timpurile s-au schimbat (în

lor comice, „Împărțirea“ netă a personajelor în pozitive și negative — toate acestea veneau ca turnate în tiparul operetei. Iar dacă adăugăm subiectul care ne povestește cum bogatul moșier Șpak, refuzînd mina fiicei sale frumosului ofițer îndrăgostit de fată, ajunge, păcălit de șiretul Șelmenko, să le dea chiar el binecuvîntarea, dacă mai punem alături și situațiile comice prin care trec personajele, textul sprințar, care dez-

Ordonanța și subreta.

definitiv și în operă au apărut multe elemente noi, netradiționale, dar tot operă se numește). „Văduva veselă“ cinematografică a anilor '30, interpretată cu brio de Jeanette Mc Donald, vedetă necontestată a aceluia deceniu, se numea, bătrînește, operetă. Văduva veselă de azi, „Hello, Dolly!“, interpretată cu brio de Barbra Streisand, vedetă contestată a zilelor noastre, se numește, modern, musical. Deosebirea? Nici una, absolut nici una!

Și totuși există o deosebire între operetă și musical. La operetă, dacă n-ai voce, n-ai ce căuta; la musical merge și fără voce. De aceea s-ar mai putea spune, în completarea acestei încercări de definiție, că musicalul este o operetă care nu se joacă pe scenele teatrelor de operetă.

Dar să nu ne împiedicăm de nume, n-avem nimic nici cu musicalul, nici cu opereta, le vrem pe amîndouă cît mai bune și aducătoare de public și le urăm viață — paralelă sau contopită — cît mai lungă.

Am făcut această introducere pentru a ajunge la cazul „Ordonanței Șelmenko“. Nu știm dacă și cum și-a subînțitulat filmul scenaristul și regizorul Andrei Tutîșkin, dar îi putem spune linișțiți cineoperetă.

Dealtfel însăși piesa omonimă a dramaturgului ucrainean G. Kvitka-Osnovenenko sugera alegerea acestui gen: construcția aproape de vodevil a tramei, a situațiilor, îngroșarea accentu-

văluie obtuzitatea și fudulia bogaților și ingeniozitatea, deșteptăciunea oamenilor din popor, putem spune că, scriindu-și piesa, autorul s-a gândit parcă a-nume la un spectacol de operetă.

Personajele se împart și ele după schema operetei: cuplul comic de bătrîni (moșierul Șpak și moșiereasa lui), junele prim (ofițerul) și ingenua (fiica moșierului), valetul isteț (ordonanța Șelmenko) și subreta (Motrea) etc.

Muzica, scrisă special pentru film de Vasili Soloviov-Sedoi, face față cu succes rigorilor genului. Iar interpreții — în primul rînd Mihail Pugovkin, Zoia Feodorovna, Olga Aroseva, Vladimir Dalski, Iuri Medvedev, Alexei Polevoi, Liubov Korneeva — joacă și cîntă cu haz.

Iulia Scutaru

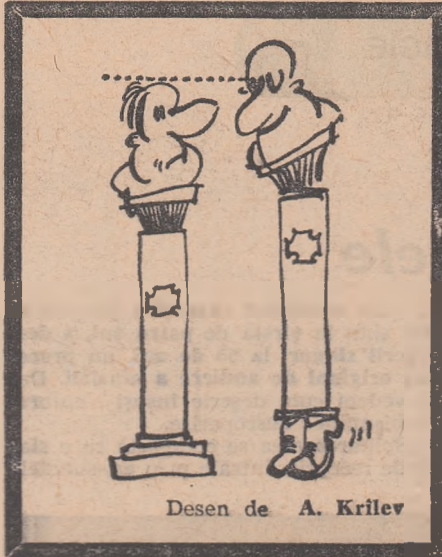
Nevăzuții stăpîni ai focului

Ca și zeii din mitologie, omul acesta comandă elementele. Tunetul și fulgerul, ploile torențiale și ceața, erupțiile vulcanice și cutremurele de pămînt îi

Bătălie declanșată de Vladimir Lihaciov

sînt subordonate. El poate, ca Mefisto, să aprindă vinul într-un pahar sau să incendieze un lac întreg. Și, în genere, nimic nu-i imposibil pentru maestrul pirotehnician Vladimir Lihaciov. Într-a-

Desen de A. Krilev

devăr, în anii — mulți la număr — de cînd slujește cinematograful, a dovedit că poate face totul — că poate reda nuanțele cele mai subtile ale fenomenelor naturale și fantasticul basmelor, panorama grandioasă a bătăliilor din alte vremi și lupta pe viață și pe moarte din ultimul război.

Cinematograful a intrat atît de adînc în viața noastră, încît uităm uneori că este o artă foarte tină. Cînd a început Lihaciov, cinematograful era și el la începuturi. Lihaciov n-a avut parte de cursuri, de manuale, a trebuit să inventeze totul singur. Și nu în liniștea laboratoarelor, ci în ritmul îndrăcit al producției.

Pe platou a nimerit întîmplător. Se turna „Nunta urșilor“ și cum știa ceva meserie de la tatăl lui, specialist în focurile de artificii, a sugerat cîteva soluții, îmbrășcate cu entuziasm. Și de atunci nu s-a mai despărțit de studio.

Filmografia lui Vladimir Lihaciov este impresionantă atît cantitativ cît și calitativ. Cînd a început să ruleze filmul „Copiii căpitanului Grant“, de exemplu, un vulcanolog a telefonat la studio să întrebe unde a fost filmată atît de bine scena erupției. A trebuit să i se explice că totul a fost realizat pe platou. Și anume, Lihaciov a construit un munte înalt de doi metri, i-a scobit un crater, l-a plantat cu copaci minusculi și a ascuns în fundul craterului un vas de faianță conținînd clorură de cocsitor și amoniac. Reacția care s-a produs a degajat fumul alb ușor care imita așa de bine prima etapă a erupției. Apoi substanțele au fost schimbate, vulcanul s-a zburliț din ce în ce mai tare, pînă ce a început să scuipe furios trimbe de lavă.

În „Tîrgul din Sorocinți“ diavolul bea vin în flăcări. În „Ilia Muromet“ dragonul scuipa flăcări, în „Zina“ lacul fierbea.

Cu mult înainte de zborurile cosmice Lihaciov a inventat racheta. După luni de muncă a reușit să creeze, pentru filmul de anticipație „Raidul cosmic“, un model de rachetă care funcționa pe bază de propan și oxigen.

Dar nu numai basmele și scenele de bătălie au nevoie de pirotehnicieni. Nici filmele de interior, psihologice nu se pot lipsi de acești semizeci moderni. E adevărat, în aceste filme nu izbucnesc incendii, explozii, dar undeva, în zori, se ridică ceața, sau ard busteni în cămin, sau se aprind luminări într-o sală de bal. La primul bal al Natașei Rostova, de exemplu, sala era luminată de mii de luminări, care trebuiau să se aprindă toate odată. Lihaciov și-a bătut mult capul pînă să inventeze un sistem de aprindere sincronizată.

Apropo de „Război și pace“, putem adăuga că Lihaciov a manevrat în acest film o cantitate impresionantă de material exploziv: 10 tone de praf de puscă, 40 tone de petrol, 10 000 de bombe fumigene!

INTERVIU

Mereu visătoarea Michele Morgan

„Suflete în ceață“ al lui Marcel Carné este unul dintre cele mai frumoase filme franceze din perioada antebelică. Totul în acest film — portul, străzile, casele, marea, locurile virane năpădite de buruieni — este învăluit într-o perdea de ceață O atmosferă tulbură, dramatică, care prevestește nenorocirea. Și o fată subtilă, cu ochi mari și stranii, rătăcită parcă în această lume străină. Pe față o cheamă Nelly. Întreaga ei făptură respiră misterul, setea de alt-

ceva, pur și înalt, presentimentul dramei.

Cu acest rol tinăra necunoscută de 18 ani, Michèle Morgan, a intrat pe ușă din față a cinematografiei.

„Suflete în ceață“ a fost realizat în 1938 și și-a păstrat pînă astăzi intactă forța de atracție.

Cariera Michèlei Morgan este și ea un exemplu de longevitate artistică.

— Da, „Suflete în ceață“ mi-a hotărît soarta. Era începutul unei noi școli cinematografice și începutul carierei mele.

— Cine v-a fost mentorul în artă?

— În sensul cel mai strict am învățat meseria la școala de artă dramatică a lui René Simon. Aveam atunci cinci-sprezece ani. Cînd am făcut primii pași în cinematografie am avut noroc de parteneri străluciți, ca Jean Gabin și Jules Raimu. Dacă vreți, ei au fost adevărații mei profesori.

În ce privește actrițele, încă din copilărie visurile mele erau dominate de imaginea Gretei Garbo. Au mai fost și alte actrițe pe care le-am admirat și continui să le admir. Dar n-am vrut să semăn cu nici una.

Am lucrat cu regizori mulți și de toate calibrele — maeștri în adevăratul înțeles al cuvîntului, buni meseriași sau mediocri. Cea mai mare influență au avut-o asupra mea Marcel Carné, Jean Delannoy, Yves Allegret. Toți trei au ca numitor comun talentul. Altfel însă se deosebesc mult. Carné, de exemplu, este plin de temperament, de neastîmpăr. Delannoy este mai lent, are o fire mai închisă. Și totuși pe nici unul nu l-aș putea numi mentorul meu. În colaborarea mea cu regizorii, indiferent care, mi-am păstrat întotdeauna independența temperamentalului meu actoricesc, a interpretării pe care o dădeam eu rolului propus de scenariu.

De fapt adevăratul meu profesor a fost viața. Îmi place să studiez oamenii, să-i țin minte și să-i „folosesc“ apoi în rolurile mele.

— Aveți un film preferat?

— Nu un film, ci filme preferate. În primul rînd „Suflete în ceață“. Apoi „Simfonia pastorală“, „Marile mane-

— Aș vrea să cred că am adus pe ecran ceva al meu, numai al meu..

vre“, „Orgolioșii“ Mai nou, „Benjamin“, un film foarte simpatic.

— Ce părere aveți despre ecranizări?

— Rolurile din ecranizări sînt foarte grele. Aducînd ceva din tine într-un personaj literar riști să-l denaturezi. Iar ca să nu aduci, nu se poate. De aceea astfel de roluri izbutesc mai bine actorilor tineri, necunoscuți de public.

— Dacă ar fi să compuneți din toate rolurile dv. un personaj de sinteză, care ar fi trăsăturile lui distinctive?

— Nu pot să vă răspund. De afară se vede mai bine în Spania există niște birturi unde fiecare vine de acasă cu ce are și ce vrea să mănînce. Mi-e greu să spun ce am adus eu pe ecran (uneori nu mă recunosc nici eu în filme), dar aș vrea să cred că am adus ceva numai al meu.

Rolurile Michèlei Morgan au într-adevăr ceva caracteristic numai ei, ceva care o deosebește de celelalte actrițe. Eroinele ei sînt întotdeauna mai presus de proza cotidiană, poetizate de un nimb de vis, de ideal...

— La ce visați?

— Mereu visez la ceva, deși sînt foarte fericită cu ceea ce am. Am o familie, sînt sănătoasă. Întreaga mea viață în artă îmi pare o minune.

Îmi place să pictez și visez — bineînțeles! — că am să devin o mare pictoriță. Și mai visez — un vis foarte modest, recunoașteți — să joc într-un film bun, care să se poată ridica la nivelul celor mai bune filme ale mele de altădată. Nici nu i-aș spune vis, mi-ar face pur și simplu o mare plăcere.

A. Lipkov

arta
la arta arta
arta arta arta
arta arta arta arta
arta arta arta arta arta
arta arta arta arta arta
arta arta arta arta arta
arta arta arta arta arta

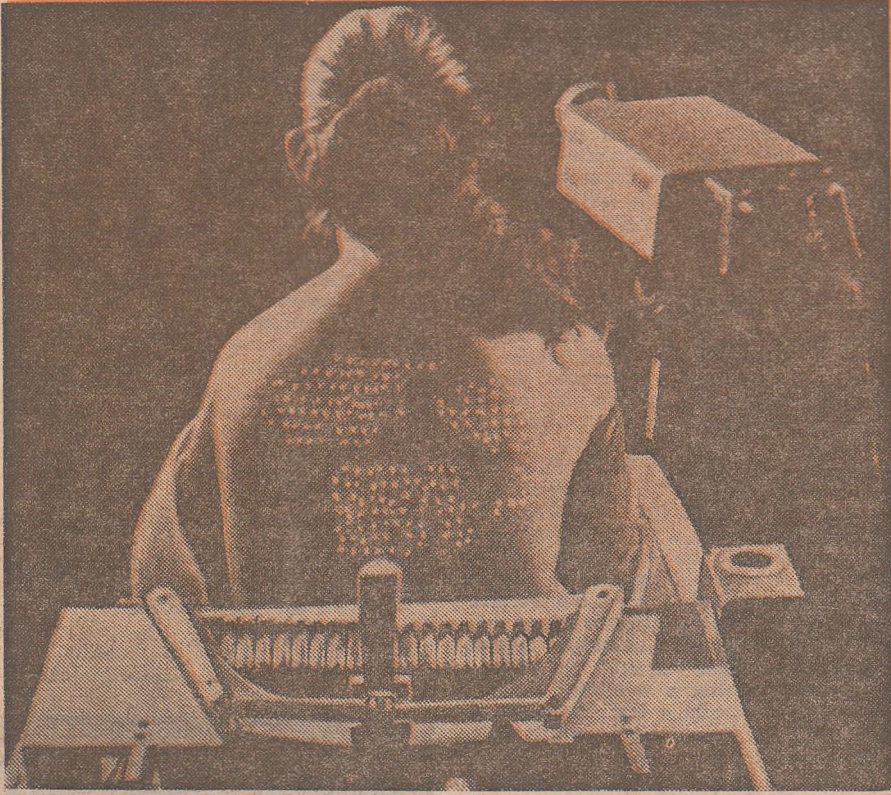
FIZIOLOGIE

Se poate auzi și vedea cu spatele

„Învăță de la surdomuți expresivitatea mișcărilor”, își nota pentru sine Leonardo da Vinci. Pictor genial și observator atent, el a intuit cel dintâi o lege generală a organismului uman, as-tăzi confirmată de zeci de observații psihologice. Anume aceea că, în locul unor facultăți pierdute, omul poate

lui: un surdomuț care și-a pierdut acest simț la vârsta de patru ani, a descoperit singur, la 55 de ani, un procedeu original de auzire a muzicii. Dar să vedem cum descrie însuși autorul neobișnuită-i descoperire.

„Spinarea mea se comportă ca o stație de recepție. Intrate prin ea, sunetele

Experiența prin care a fost testată posibilitatea de a vedea cu spatele

să-și dezvolte altele și la un nivel incomparabil mai înalt decât cele obișnuite. Așa se explică, de altfel, de ce unele sisteme fiziologice se suplinesc reciproc, vădind fenomenele posibilității ale organismului.

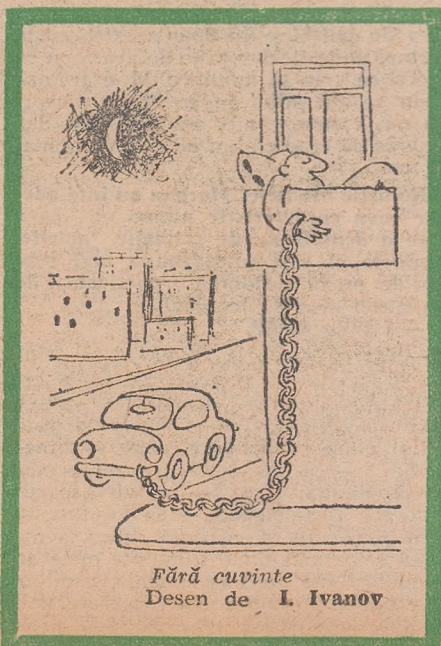
Cel mai cunoscut fenomen din această categorie este atenția ieșită din comun a surzilor. Un test la care au participat 3000 de conducători auto surzi a dovedit că numărul accidentelor săvârșite din vina lor este de 30 de ori mai mic decât al celor provocate de șoferi cu auzul normal. Aceste superfacultăți, cum le numesc specialiștii, nu se pun ele însele în valoare, ci trebuie antrenate.

Oamenii lipsiți de auz trăiesc într-o lume de totală tăcere. Și totuși ei tresar și se întorc dacă cineva trîntește o ușă în spatele lor. Sensibilitatea la vibrații ar fi deci un înlocuitor al auzului. Încît, după o serie de exerciții, surzii pot învăța chiar să asculte muzică fiind mină pe capacul pianelor. Există însă și alte căi de percepere a sunetelor. Unii „aud” mai bine cu degetele, alții cu cotul... Se cunoaște, de asemenea, un caz unic de suplînire a auzu-

și împărștie în tot organismul. Capul, mâinile și picioarele le primesc, însă, mult atenuate. (Cel mai puțin sensibil este capul). Am învățat să deosebesc genurile muzicale. Pot spune, de pildă, dacă ceea ce percep este o melodie de muzică ușoară sau o arie dintr-o operă, dacă este o melodie veselă sau tristă, banală sau originală etc. Orchestra trebuie să se afle neapărat pe un podium înalt, altminteri percep slab sunetele sau chiar nu le „aud” deloc. Cînd scaunele pe care stau orchestrații se află pe dușumea, la același nivel cu mine, sunetele intră în organism prin picioare, ceea ce-mi tulbură armonia interioară.”

Ar putea fi, însă, utilizată spinarea și ea înlocuitor al văzului? Pentru a răspunde la această întrebare, un grup de specialiști au făcut următoarea experiență. Au orientat spre un obiect, în speță un aparat telefonic, obiectivul unei camere de televiziune. Și au observat că curentul electric venit de la camera transfera imaginea sub forma unui sistem de puncte: așa apărea ea pe ecranul de control. De la fiecare punct luminat pleca un semnal către una din numeroasele plăcuțe vibratoare montate pe spatele fotoliului în care se afla subiectul. În număr de 400, plăcuțele aveau un diametru de 1 mm și erau plasate la 12 mm una de alta. Perceperea obiectivă a imaginii punctate se rezuma la o ușoară gidilare a spatelui. Senzația provocată de vibrarea plăcuțelor se modifica dacă obiectivul camerei era altfel orientat spre obiect, îl „primea” din alt unghi.

La această experiență — de verificare a posibilității de a „vedea” cu pielea — au participat un mare număr de orbi, majoritatea din naștere sau care și-au pierdut vederea în copilărie. După un antrenament susținut, ei au învățat să perceapă vibrațiile ca imagini vizuale. Pentru a învăța să recunoască, de pildă, linii orizontale, verticale și oblice, apoi figuri simple cum sînt cercurile, triunghiurile, pătratele, ei au avut nevoie de zece ore de antrenament. După ce au deprins aceste cunoștințe, să le spunem elementare, au trecut la „învățarea” unor obiecte ca telefon, ceașcă, scaun etc. După 20—40 de ore de antrenament au putut să recunoască pînă la 25 de obiecte, indiferent de unghiul din care erau „privite” și de distanța la care se aflau. Evident, subiecții au trecut și prin stări emoționale: la început nu percepeau distanța

Fără cuvinte
Desen de I. Ivanov

și de aceea vedeau tendința de a se feri din calea obiectelor care, li se părea, veneau spre ei.

Următorul stadiu al experiențelor a inclus cititul unor texte culese cu caractere mari, iar apoi recunoașterea figurilor.

Cercetătorii care au studiat aceste facultăți neobișnuite ale orbilor au mai fost surprinși și de capacitatea acestor inși de a simți de la distanță obstacolele. Studiind cu atenție fenomenul, ei au constatat că acesta nu are nici o legătură cu sensibilitatea organismului la vibrații și au conchis că perceperea obstacolelor este auditivă. Cu alte cuvinte, ea este declanșată de o undă sonoră reflectată de însuși obstacolul întilnit de orb. Frecvența oscilațiilor sonore este de 200 de hertzi, iar amplitudinea lor se apropie de pragul audibilității.

FIZICĂ

„Curcubeul” în laborator

Raza laser, un fascicul de lumină monocromatică dirijată cu mare precizie, a luat știința și tehnica cu asalt. Pînă în jurul anului 2000 ea va juca rolul de frunte în tehnologie. De altfel a și dat cele mai concludente dovezi asupra uimitoarelor ei capacități.

Cercetătorilor sovietici și francezi le-a permis de pildă să măsoare, cu o precizie de cîteva zeci de centimetri, distanța dintre Pămînt și Lună cu ajutorul unui reflector special, montat pe „Lunohod 1”. Concentrată asupra unui punct care măsoară o miime de milimetru, raza-minune exercită asupra-i o presiune de 100 000 atmosfere. De aceea fabricile de ceasuri au început să o folosească pentru a găuri cu mare precizie plăcuțele de metal și a „împușca” rubinele în ele. Dar iată și un exemplu mai spectacular.

Laserul poate fi comparat cu diapazonul. Așa cum acesta din urmă emite o anumită undă sonoră (cu 440 de vibrații pe minut), laserul radiază o anumită undă luminoasă, în funcție de cristalinul pe care-l conține. Laserul obișnuit, de pildă, cu rubin, se limitează

Creatorii „Curcubeului”. În mijloc: prof. B. Stepanov

la lumina roșie, care are o lungime de undă mare. Or, această frecvență unică pentru fiecare tip de laser s-a dovedit a avea un mare dezavantaj. Un exemplu ne va lămuri mai bine: dacă luăm două baloane de cauciuc, unul în color și unul verde, îl virim pe al doilea în cel dintîi, le umflăm pe amîndouă și îndreptăm asupra lor raza unui laser cu rubin, constatăm că numai balonul verde plesnește. De ce? Pentru că, datorită culorii lui, el absoarbe lumina roșie, deci și energia razei laser, pe cînd balonul incolor nu preia nimic din ea. Proprietatea materialelor de a absorbi selectiv undele luminoase are o mare importanță, dat fiind că ea există și la substanțele organice care intră în componența materiei vii. În felul acesta, raza laser cu o anumită frecvență, deci de o anumită culoare, distruge celulele canceroase, lăsîndu-le intacte pe cele sănătoase. Cercetătorul trebuie să stabilească însă frecvența respectivă în funcție de colorația țesutului sănătos și a celui bolnav. Dar el nu poate realiza acest lucru decît cu un instrument capabil să emită o gamă întregă de unde cu diverse lungimi. Această pretenție o ridică de altfel și alte domenii. Pînă recent cercurile științifice erau de părere că un asemenea laser nu putea fi realizat decît cel mult cu semiconductoare și atunci ar fi mult prea slab.

Un grup de cercetători de la Institu-

țiința știința știința știința știința
știința știința știința știința știința
știința știința știința știința știința
știința știința știința știința știința
știința știința știința știința știința
știința știința știința știința știința
știința știința știința știința știința

tuł de fizică al R.S.S. Beloruse, condus de prof. Boris Stepanov, a avut o idee cu totul neobișnuită. Laserele devenite clasice se bazează pe cristale, gaze nobile și sticle optice activate prin adăugarea unor elemente rare. Fizicienii sovietici s-au gîndit să construiască un laser la care soluție elemente să fie înlocuite prin soluții ale unor coloranți organici. Deși ideea lor venea în contradicție cu electronica cuantică, folosită în tehnica laserelor, ei au trecut la cercetări teoretice și experimentale. Punctul de plecare l-a constituit luminescența moleculelor complexe: în anumite condiții, moleculele organice emit mai multă energie decît primesc — premisă indispensabilă realizării unui laser. Cîrînd a reieșit, fără echivoc, că mai mulți coloranți au capacitatea de a emite raze laser, dacă sînt excitați suficient de puternic. În felul acesta s-a născut un nou tip de laser, simplu și ieftin, care a căpătat poeticul nume de „Raduga” (curcubeul).

Laserele cu coloranți pot fi foarte mari sau aproape microscopice. Este unul din motivele pentru care domeniul lor de utilizare e scotit astăzi aproape nelimitat. Dar cel mai mare avantaj al lor este, incontestabil, reglarea lungimii de undă a razei, care se face tot atît de ușor ca la radio. „Raduga” emite fulgere luminoase vizibile în gama de culori cuprinsă între roșu și violet și care pot dura doar a suta miliardă parte dintr-o secundă. Randamentul lui este extrem de ridicat: cu o soluție de Rodamină-6-y, de pildă, aproape 75 la sută din energia necesară pentru excitația colorantului este consumată pentru formarea razei. Cantitatea de energie restituită este astfel de 90 de ori mai mare decît în cazul laserului cu rubin.

Noile aparate servesc de pe acum drept sursă de lumină pentru sondarea mării, atmosferei și plasmei. În medicină, ele se arată gata să detecteze și să vindece anumite boli, indeosebi tumori. Biologii încearcă să modifice, cu ajutorul lor, proprietățile genetice ale microorganismelor. În fine, chimiștii cercetează cu ele natura unor combinații și accelerează anumite reacții, raza laser jucînd în acest caz rolul de catalizator.

BIOLOGIE

Mai mici decît virusurile: viroizii

Trăim, desigur, într-o epocă de specializare, dar și într-o vreme în care hotarele dintre diverse specialități devin tot mai greu de definit — remarcă recent, pe bună dreptate, un cunoscut comentator științific. Domenii diferite se întrepătrund și se acoperă reciproc, iar golurile care le despărțeau se umplu. Așa se împlinse acum și cu cel care separă altădată materia vie de cea neînsușită. Într-adevăr, sub privirile uimite ale biologilor și chimiștilor, acest abis este pe cale de dispariție.

Mai întîi au fost descoperite celulele și faptul că anume ființe vii puteau să nu aibă decît o singură celulă. Apoi s-au descoperit bacteriile: ființe vii monocelulare, fără nucleu distinct.

După ele, virusurile au început să ridice probleme mai complicate: nu mai era foarte clar dacă era vorba de

tehnica

tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica teh

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehni

tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica tehnic

tehnica tehnica tehnica te

materie vie sau neînsuflită. O ființă vie are, prin definiție, capacitatea de a se reproduce. Până la bacterie, celulele au o mare autonomie în această direcție. Fiecare din ele își poate fabrica propriile-i molecule informaționale (ADN, ARN și proteine) și propriile-i

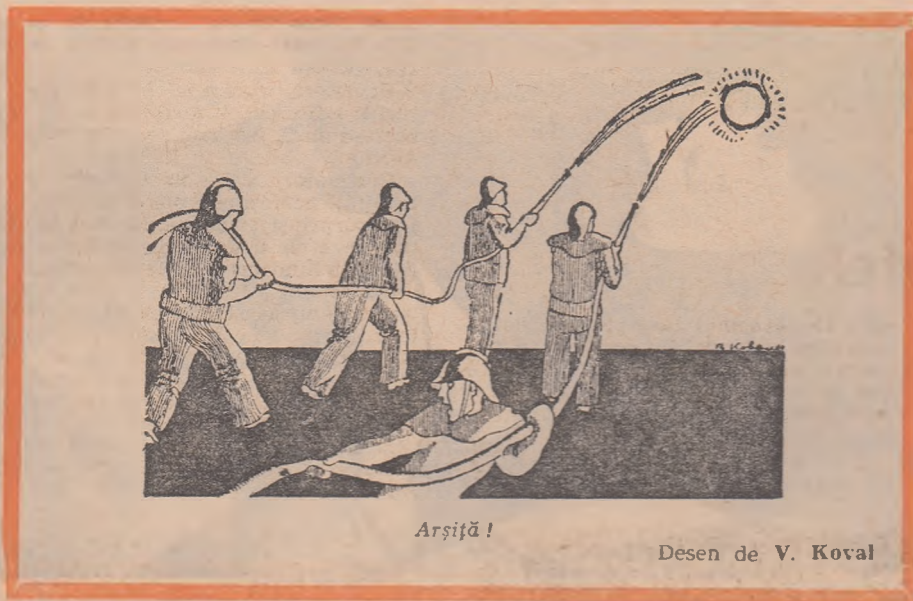
Zgîrcirea frumozelor crizanteme. Vinovatul? Un virus?

molecule de structură. Dar după bacterii, pe măsură ce ne-am apropiat de infinitul mic, virusurile au pierdut această autonomie. Ele trebuie neapărat să recurgă la o celulă-gază spre a-și asigura ciclul vital. Celulele se multiplică în urma unei creșteri progresive, care precede diviziunea celulară. Virusurile sînt silite să-și injecteze cromozomul lor în celula-gază. Și numai aparatul celular a acesteia din urmă permite înmulțirea materialului genetic viral; mai mult, ea asigură chiar fabricarea proteinelor virale necesare pentru constituirea unui virus complet. (Virusurile se compun dintr-un cromozom înconjurat de un înveliș de proteine).

Până nu de mult se credea, de aceea, că virusurile sînt limite extreme ale vieții. Dar acum se știe că acest lucru nu era adevărat. Viroizii sînt și mai mici, conțin și mai puține informații, și totuși se reproduc. Ei au fost revelați de bolile pe care le provoacă la plante. În momentul de față se cunosc trei tipuri de viroizi, care îmbolnăvesc cartoful, lămița și crizantema. Dar se crede că alți viroizi ar putea fi răspunzători și de anumite boli ale animalelor sau chiar oamenilor.

Ceea ce-i intrigă pe biologi în cazul viroizilor este mai întîi talia lor. Nu prin ea însăși — ca o curiozitate biologică deci — ci pentru ceea ce ea înseamnă. Într-adevăr, la viroizi suportul molecular al informației genetice, genomul (cromozomul) este mult mai mic decît acela al celor mai mici virusuri cunoscute. Cu alte cuvinte, cuprinde o informație genetică absolut insuficientă, luată ca atare. Dar dacă lucrurile stau așa, cum se reproduc totuși viroizii, ceea ce face să fie considerați ca ființe vii? Deocamdată, biologii trebuie să se mulțumească cu supozitii în acest sens, ca și în acela al acțiunii viroizilor asupra celulelor.

Se speră, însă, că răspunsurile căutate vor permite într-un viitor nu prea depărtat explicarea proceselor care asigură funcționarea mecanismelor genetice pînă la cea mai simplă expresie a lor.

Arșiță!

Desen de V. Koval

TEST

Știm să ne judecăm noi înșine?

Capacitatea de a ne aprecia obiectiv și realist calitățile și defectele ne ajută să ne propunem sarcini pe puterile noastre, să privim cu înțelegere atitudinea semenilor noștri, să ne ameliorăm comportamentul.

Pentru cei care doresc să-și formeze o imagine mai exactă asupra propriei

capacități de autoapreciere, propunem o interesantă experiență, formulată de S. Budassi de la Institutul de psihologie al Academiei de Științe a U.R.S.S.

Șirul de cuvinte care urmează caracterizează tot alțea însușiri posibile ale oricărui individ:

acuratețe	spirit visător	fire poetică
superficialitate	anxietate	atitudine disprețuitoare
chibzuință	spirit răzbunător	ospitalitate
impulsivitate	perseverență	dezinvoltură
receptivitate	landrețe	fire cerebrală
mindrie	comportare naturală	caracter ferm
grosolanie	nervozitate	abnegație
optimism	șovăială	stăpînire de sine
solicitudine	irascibilitate	fire compătimitoare
invidie	farmec	pudoare
timiditate	susceptibilitate	fire răbdătoare
caracter ranchiunos	prudență	lașitate
sinceritate	bunătațe	caracter captivant
rafinament	viociune	tenacitate
inconsecvență	suspiciune	spirit conciliant
credulitate	principialitate	răceală
încinare spre	pedanterie	entuziasm
tărăgănare		

Cercetînd atent cele trei coloane de cuvinte, să alcătuiți din ele numai două coloane: în prima să trecem cuvinte care, după părerea noastră, ar trebui să alcătuiască trăsăturile pozitive ale unui caracter ideal, în cealaltă trăsăturile negative. Fiecare coloană trebuie să cuprindă minimum zece cuvinte și maximum douăzeci. Prima co-

loană noastră, socotim că le posedăm. Nu are importanță cît de puternic sînt exprimate aceste trăsături în caracterul nostru, ci numai prezența lor.

Să totalizăm cuvintele extrase din această coloană și să le împărțim la numărul total de cuvinte cuprinse în coloană. Vom obține astfel coeficientul $K(+)$ al „etalonului pozitiv“. La fel poate fi calculat și coeficientul $K(-)$ al „etalonului negativ“.

Răspunsul din pag. 10 ne explică cum să folosim coeficienții obținuți pentru aflarea puterii de apreciere a propriului caracter.

Deși experiența e simplă, datele care se obțin sînt exacte și stabile. Ne putem convinge de acest lucru repetînd experiența după un timp mai îndelungat.

METEOROLOGIE

Soarele dă în leagăn troposfera

Exactitatea pronosticurilor meteorologice ar depinde, după opinia specialistului sovietic Anatoli Diakov, exclusiv de unghiul sub care cercetează sinopticienii fenomenele ce „gospodăresc“ într-o perioadă sau alta în „bucătăria timpului“. Ploile torențiale, furtunile, uraganele, taifunurile, cicloanele și anticicloanele iau naștere, se știe, în troposfera, stratul de aer care, în zonele ecuatoriale, are o înălțime de circa 18 kilometri, iar deasupra polilor de 8 kilometri. Dar troposfera nu trebuie considerată, afirmă A. Diakov, ca un sistem izolat. Trebuie studiate și relațiile ei cu straturile atmosferice superioare și, mai ales, influența exercitată asupra acestor straturi de activitatea solară.

Pentru a înțelege mai bine de ce tre-

buie cunoscute toate aceste fenomene, să ne imaginăm următorui tablou: un copil s-a suit într-un leagăn cu intenția de a se da în el. Fiind însă prea mic, el nu ajunge cu picioarele la pămînt ca să-și facă vînt. Cineva din preajma lui l-ar putea ajuta ducînd leagănul cît mai departe înainte sau înapoi și dîndu-i apoi drumul. Dar de ce atîta consum de energie cînd ar putea să-l împingă de cîteva ori foarte ușor în ritmul oscilațiilor, și, curînd, amplitudinea acestora ar deveni suficient de mare ca să lege copilul. După modelul celei de a doua variante se desfășoară — afirmă Anatoli Diakov — și fenomenele din sistemul „Soare-troposferă“. Cu alte cuvinte specialistul amintit consideră cicloanele și anticicloanele drept fenomene de rezonanță, iar Soarelui îi atribuie rolul de sistem excitator al acestora.

Știînd, însă, că rezonanța este un fenomen de oscilație a unui sistem fizic datorată energiei primite de la un alt sistem fizic ce oscilează cu o frecvență apropiată de cea a oscilațiilor primului sistem, vom înțelege că sinopticienii identifică cu regularitate în atmosferă asemenea fenomene. S-ar putea vorbi, dar, de unde ale timpului care înaintază sau se retrag cu o anumită periodicitate?

Nu numai că se poate, dar chiar trebuie, răspunde Anatoli Diakov. Oscilațiile spontane din troposferă sînt de mult cunoscute. Se știe, de asemenea, că perioada lor medie este de 18 — 25 de zile. În absența unui flux de energie din exterior oscilațiile spontane se sting cu timpul. Cînd însă, acest original „leagăn“ este împins în ritmul propriei perioade, leagănarea se soldează cu fenomene care depășesc limitele obișnuite: taifunuri, uragane, inundații etc. Căci atunci cînd intervine un fenomen de rezonanță, energia se „varsă“

Formarea „vremii“, fotografiată de un satelit artificial al Terrei

dintr-o sursă exterioară într-un sistem oscilator, obligîndu-l pe acesta din urmă să-și mărească amplitudinea oscilațiilor.

Pe Soare există zone active, generatoare de energie, care, pe fondul radiației permanente cu caracter general, trimt periodic spre straturile înalte ale atmosferei și impulsuri suplimentare. Activitatea acestor zone este mereu însoțită de modificări ale suprafeței petelor solare care au, se știe, o temperatură mai coborîtă. Studiînd date referitoare la o perioadă mai mare de timp, Anatoli Diakov a descoperit că suprafața petelor atinge valori maxime la fiecare 18 — 22 de zile.

Rezonanța atmosferică reacționează așadar cu precizie la creșterea și scăderea activității Soarelui. Cînd pe astrul zilei se înregistrează explozii repetate, viteza curenților de aer, calzi și reci, crește, în medie, cu 40 la sută. Încît, afirmă sinopticianul amintit, e firesc să se vorbească de valori ale timpului. Iar principalii indici ai dinamicii atmosferei, își continuă Diakov ideea, ar trebui socotiți curenții de aer energia lor și nu cîmpurile depresionare, cum se consideră astăzi.

Ce raport se stabilește, însă, între energia unui ciclon și energia ajunsă pe Pămînt de la o puternică explozie solară, de pildă? Cele două mărimi nu pot fi puse față în față. Ultima este de 100 sau chiar de 1000 de ori mai mică decît prima, ceea ce îi determină, dealfel, pe unii sinopticienii să se abțină de la a recunoaște vreo legătură între timpul terestru și timpul solar. Scepticii, susține Diakov, nu vor însă să observe că în acest caz intervine acel neobișnuit fenomen fizic cunoscut sub numele de rezonanță. Și aduce în sprijinul ipotezei sale următoarea comparație. Uneori e de ajuns ca pe un munte un ins să vorbească cu glas tare pentru ca de pe un versant să pornească o avalanșă de zăpadă. La fel se întîmplă și cu exploziile solare: ele joacă rolul de „mecanism de declanșare“, care „face vînt“ și descătușează masele gazeoase de pe Pămînt.

Ipoteza lui i-a permis lui Anatoli Diakov să avertizeze în ultimii 15 ani despre declanșarea a circa 50 de grave perturbații atmosferice, însoțite de inundații, în diverse țări.

Ce calități și ce defecte?..

Ioană este considerată „etalon pozitiv“, a doua „etalon negativ“. Din „etalonul pozitiv“ vom extrage apoi cuvintele care definesc însușiri pe care, tot după

Poșta medicului

D. N. — București: 1) Impotriva nevralgiilor, efecte remarcabile are un produs recent, Paracetamol, substanță cu acțiune analgezică asemănătoare cu fenacetina și totodată cu efecte antipiretice apropiate de ale salicilaților. 2) Diagnosticul vi-l-ati pus singur și nu mai avem nimic de adăugat. Avea dreptate filozoful când afirma că o virtute exagerată este la fel de periculoasă ca și un viciu exagerat. Rămâne să trageți concluziile de rigoare și... să vă căsătoriți.

GEORGESCU STELA — Ploiești: Comunicăm adresa dv. persoanelor doritoare să primească în mod gratuit ciupercă de kefir: Str. Eminescu nr. 1 — Ploiești. Telefon 2.19.46.

P. AVRAMESCU — București: Există unele forme de strabism (ochi sașii) care se pot vindeca numai prin purtarea ochelarilor. La alte forme, însă, este necesară — pe lângă ochelari — și practicarea unor exerciții la aparate speciale, cum este stereoscopul tratament ortoptic care, oricât de neplăcut și sâcitor pentru dv. ca bunic, este foarte indicat în schimb neșoțelei, ca să nu vă reproșeze mai târziu că i-ați neglijat acest important atribut fizic — ochii.

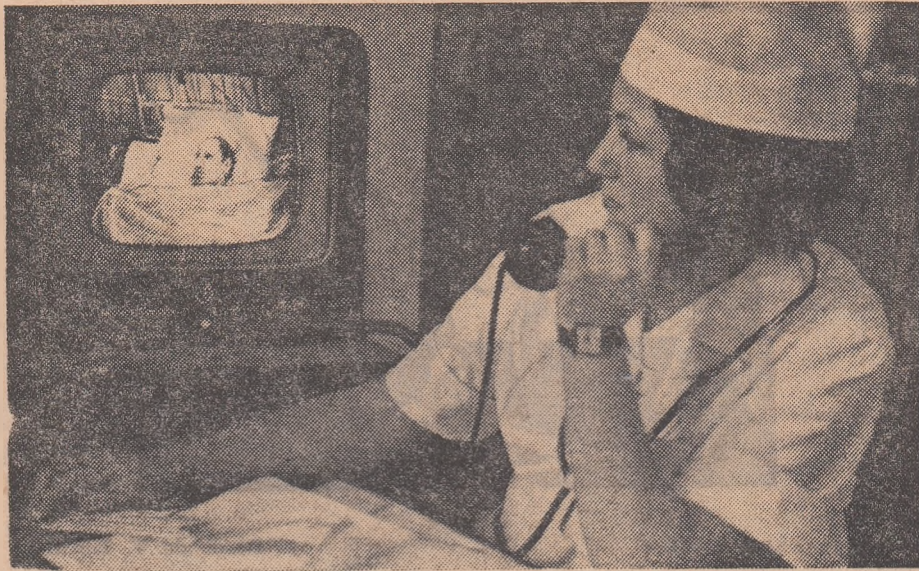
GINA — București: 1) Excesul de sare este profund dăunător organismului chiar pentru omul sănătos. Sarea reține apa și suprasolicită rinichii ceea ce favorizează apariția hipertensiunii. Pentru nevoile organismului sînt suficiente două grame de sare pe zi. În realitate, omul consumă peste necesar pînă la 12-17 grame pe zi ceea ce numai sănătate nu aduce. 2) Ați sesizat just legătura. Adesea fazele ciclului menstrual coincid cu simptome de colită, care poate fi confundată chiar cu o apendicită. Vă recomandăm deci un examen ginecologic.

UN GRUP DE CITITORI — Bacău: Ne pare bine că apreciați rubrica noastră consacrată „medicamentelor naturale”. După cum ați putut vedea urmărind pagina noastră medicală, sîntem împotriva excesului de medicamente. Credem în eficacitatea oricărui tratament „naturalist”, considerînd că natura este cea mai bună tămăduitoare a suferințelor și că ea trebuie ajutată și nu imobilizată prin tranșilizanțele pe care le „idolatrizează” bolnavii! Ne pare deci bine că sfaturile noastre v-au fost de folos. În ce privește tratamentul anterior ar însemna să nu ținem seama de aforismul lui Galenus, celebrul medic al anticității, care spunea: „Natura este cel mai bun medic pentru că vindecă trei sferturi din bolnavi și nu-și vorbește de rău confrății...”

MARINESCU N. — Brașov: 1) La bărbatul vîrstnic se produce adeseori o hipertrofie de prostată benignă, care prin ea însăși nu e periculoasă pentru sănătatea organismului, dar a cărei prezență poate constitui cauza unor tulburări în evacuarea continutului vezicii urinare. 2) În ce privește alcoolul și tutunul vă amintim aforismul clasic dar mereu actual al lui Paracelsus: „Toate substanțele sînt otrăvuri și nimic nu este netoxic, numai doza face ca un lucru să nu fie otrăvă”.

AIFCU ANGELA — București: Rețeta la care vă referiți conține un număr de sedative nervoase minore, care n-au cum „să-i nenorocască celulele” și puțin să i le dați în continuare fără grijă. După cele relatate, avem serioase îndoieli că sînt crize epileptice: s-ar putea să fie vorba mai degrabă de o hiperexcitabilitate nervoasă însoțită de ticuri înțînitate adeseori la copii. Poate că ar fi bine să-l repetați electroencefalograma, solicitînd în acest sens internarea copilului într-o clinică de neuropsihiatrie pentru investigații și precizare de diagnostic.

V SPANDON — Turda: Dispepsia este una dintre cele mai frecvente afecțiuni ale sugarului și, din păcate, de ea n-a scăpat nici copilul dv., alimentat artificial. Trebuie să știți — deși asupra acestor afecțiuni vom mai reveni cu un articol special — că dispepsiile sugarilor sînt produse de o serie de germeni patogeni introduși în organism o dată cu alimentația sau care, preexistînd în tubul digestiv, și-au exacerbat virulența (colibacili, microbi dizenterici, proteus, salmonelle etc.). Ar putea fi vorba eventual și de lipsa (din naștere) a unor enzime, astfel încît organismul nu mai poate tolera anumite substanțe (enzimopatie digestivă). Oricare ar fi fost mecanismul de producere a dispepsiei copilului dv., credem că este necesar să-l internați într-un spital. Mamele nu prea au curajul să-și supună odorul la restricțiile necesare unei diete hidrice (cu ceai de mentă slab, ceai de mușetel sau pur și simplu cu apă fiartă și răcită la care se adaugă zaharină — o tabletă la 200 ml ceai). Fără cel puțin 12 ore de dietă strict hidrică, nu-l veți putea trece în continuare la așa-zisul „regim de tranziție” cu supă de morcovi, Arăbon sau terci de orez. Realimentarea obișnuită nu trebuie făcută fără avizul pediatrului fie că va începe cu Eledon cu Lacte lapte praf sau lapte albuminos și acidulat (Bune rezultate se obțin și cu produsul Humana H). Cit despre antibiotice ele trebuie administrate tot în spital în funcție de microbii izolați (Ampicilină, Colimicină, Tetracilină, Cloramfenicol, Polimixină etc.). În general, tratamentul durează 5-7 zile, uneori chiar mai mult. Trebuie să știți că o dispepsie încorect tratată sau neglijată se va răsfîrînge negativ mai târziu asupra creșterii în lungime și greutate a copilului, ceea ce nu-i deloc de dorit.

Contravizită la televizor.

Foto: V. Kozlov

LA ÎNTREBĂRILE CITITORILOR

Orientări în combaterea toxicomaniei

Cotidienele și publicațiile periodice comunică mereu aspecte ale luptei pe care polițiile și autoritățile judiciare din țările occidentale o duc împotriva traficantilor de droguri — îndeosebi de heroină — care, exploataînd toxicomania, se îmbogățesc de pe urma ei. Există însă și o altă luptă, despre care se vorbește mai puțin, aceea pe care o desfășoară oamenii de știință în aceeași direcție.

Nu de mult a avut loc la Londra, sub auspiciile Societății regale de medicină, un simpozion la care au luat parte medici și psihologi din Marea Britanie, Franța și mai ales din Statele Unite, întruniți pentru a confrunța și pune la punct ultimele cunoștințe în domeniul bazelor chimice ale toxicomaniei și al remediilor corespunzătoare. Între altele, cu acest prilej s-a aflat că în Statele Unite există astăzi cel puțin cinci sute de mii de drogați cu heroină și că în bugetul sănătății publice se prevede ca pînă în 1975 să se cheltuiască un milion de dolari pentru combaterea și înfrîngerea acestui flagel.

Cu puțin timp înainte, doi chimiști americani, doctorii Solomon Snyder și Candice Perth de la Universitatea Johns-Hopkins, au adus o seamă de precizări asupra căror zone din creier acționează heroina și care sînt celulele nervoase pe care ea se fixează. Profesorul de farmacologie Joseph Jacob de la Institutul Pasteur din Paris a remarcat în legătură cu această descoperire că cei doi cercetători americani au adus precizări pretioase numai asupra unor din zonele respective și că au mai rămas altele încă nedescoperite. Dar chiar dacă heroina nu și-a dezvoltat toate secretele ei fiziologice, laboratoarele au și început să lucreze, în sensul folosirii practice a noilor cuceriri științifice. Cum heroina este o otrăvă chimică, cercetătorii sînt deci în căutarea unui antidot de natură tot chimică. Pentru moment este vorba de două tipuri de asemenea medicamente. Cel dintîi are ca obiectiv înlocuirea heroinei printr-un alt „euforizant”, dar cu efecte mai puțin nocive. Cel mai folosit dintre acești „înlocuitori” este metadonul, descoperit în Germania încă în anul 1944, dar pe care doctorul Vincent Dole, de la Universitatea Rockefeller, a avut cel dintîi idea. În 1965, să-l încerce asupra „heroinomanilor”.

Pînă acum au fost tratați cu metadon 65.000 de drogați în 450 de clinici și chiar în câteva închisori din Statele Unite — fără însă ca ei să fi renunțat la mania lor, cum nădăjduia dr. Dole. Căci un drog a fost, de fapt, înlocuit cu un altul. Mai mult, s-a descoperit că, cu timpul, metadonul poate deveni tot atît de temut ca și heroina. De obicei, metadonul se ia pe cale bucală și antrenează o stare de euforie pasnică, fără să producă, în genere, accidente. Sînt însă, bolnavi care vor ca drogul respectiv să le procure senzații mai tari decît o euforie pasnică și care, în acest scop, topește metadonul și și-l injectează în sînge efectele fiind atunci mai puternice. Chimiștii americani se străduiesc acum să prepare metadonul

sub forma unui sirop, care să nu mai poată fi folosit la injecții.

Dar mai există și o altă cale de atac împotriva heroinei, nu prin folosirea unui produs de substituție, ci a unui „antagonic”. S-a observat că unele substanțe chimice au însușirea de a se fixa pe aceleași celule nervoase ca și heroina. Luînd locul acesteia în organism, aceste substanțe chimice anulează efectele heroinei și suprimă toată „plăcerea” injectiei. Substanțe chimice antagonice sînt nalorfina, naloxonul și ciclazoninul. Din păcate, utilizarea lor nu e prea lesnicioasă și, deocamdată, efectul lor nu este de lungă durată.

De aceea, în ultimul timp a început să fie experimentat un nou „antagonic” de producție canadiană, numit BC 2605, despre care se speră că își va prelungi acțiunea timp de două sau chiar trei luni. Specialiștii americani iau în considerare pentru viitor tratamente combinate, care să combine „înlocuitorii” cu „antagonicele”, cei dintîi pentru a „dezarma” rezistențele psihice ale heroinomanilor, cele din urmă pentru a le elibera organismul de tirania drogului.

Este un domeniu de cercetări și tratamente aflat abia la începuturile sale, arsenalul armelor chimice antidroguri urmînd să fie multiplicat și diversificat.

MEDICAMENTE NATURALE

Puțină chimie... vegetală

Ați auzit desigur de salpetru (în latină, sal = sare; petrae = de piatră), numele uzual dat nitrului de potasiu. E bine să știm că nitratul de potasiu

esculap
esculap esculap
sculap esculap escula
lap esculap esculap escu
culap esculap esculap
culap esculap esculap escu
ap esculap esculap esculap e
sculap esculap esculap escula
lap esculap esculap esculap e

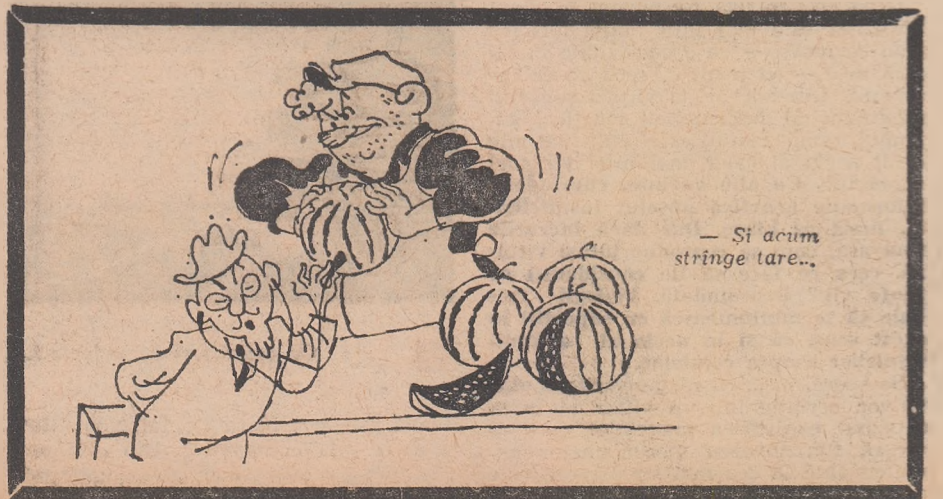
este un diuretic și depurativ eficient și totodată un dezinflamator al ficatului, rinichilor, prostatei și vezicii urinare. Mai este util și în tratamentul reumatismului, flebitelor, al diferitelor stări congestive ca și al unor boli de piele.

În stare naturală, nitratul de potasiu se găsește în următoarele legume: sparanghel, ceapă, napi, morcovi, praz, usturoi, cartofi, într-o salată care provine din Japonia, în țelină și în ignam, o plantă cultivată în regiunile calde și apreciată pentru tuberculele sale bogate în amidon.

FOSFORUL este și el indispensabil pentru calcificarea oaselor, pentru formarea și tonificarea celulei nervoase și a celulelor singelui. Este recomandat în special în nevroze, în stări de slăbiciune, tuberculoză și în perioada de creștere. Se găsește în cantități suficiente organismului uman în următoarele fructe și vegetale: migdale, griu (în special în griul germinat), struguri (în special în semințele strugurilor), usturoi, ovăz, orez, mazăre tină, porumb, fasole boabe proaspătă (nu uscată!), varză, spanac, ceapă, lăptuci, morcovi, mere, orez, țelină, cartofi, conopidă, praz, prune, căpșuni, zmeură, roșii, cicoare, castraveți, castane, ciuperci, anghinare, nuci și alune.

PECTINA este o substanță chimică organică (polizaharidă) conținută în membranele celulare vegetale. Are un rol important în formarea membranelor celulare, în procesul creșterii. Constituie și un aliment de rezervă și face să diminueze timpul de coagulare a sîngelui, avînd deci un efect hemostatic (oprește sîngerările, hemoragiile). Fîind un coloid hidrofîl cu importante proprietăți adsorbante și protectoare, se administrează ca anti-diareic, în special în diareile copiilor. Se găsește în majoritatea fructelor, în special în mere, pere și struguri, precum și în morcovi. (Pentru copii se prepară binecunoscuta „supă de morcovi” cu imediate efecte anti-diareice).

SILICIUL contribuie și el la formarea oaselor, dinților, tendoanelor. În combinație cu calciul, el consolidează și menține suple (elastice) oasele și arterele, participă la formarea pielii, a membranelor, viscerelor, a unghiilor, a părului, are o acțiune favorabilă în combaterea rahitismului, arteriosclerozei, diabetului, fortifică pereții tubului digestiv, întărește și totodată asigură elasticitatea unghiilor. În combinație cu oxigenul activează funcțiile renale și este un preventiv al cancerului. Se găsește în următoarele fructe și legume: coaja fructelor și cerealelor. În țările de griu, usturoi, mere, fasole boabe proaspătă, conopidă, mazăre tină, arpagic și în căpșuni.

ALGERIA

În labirinturile din Casbah

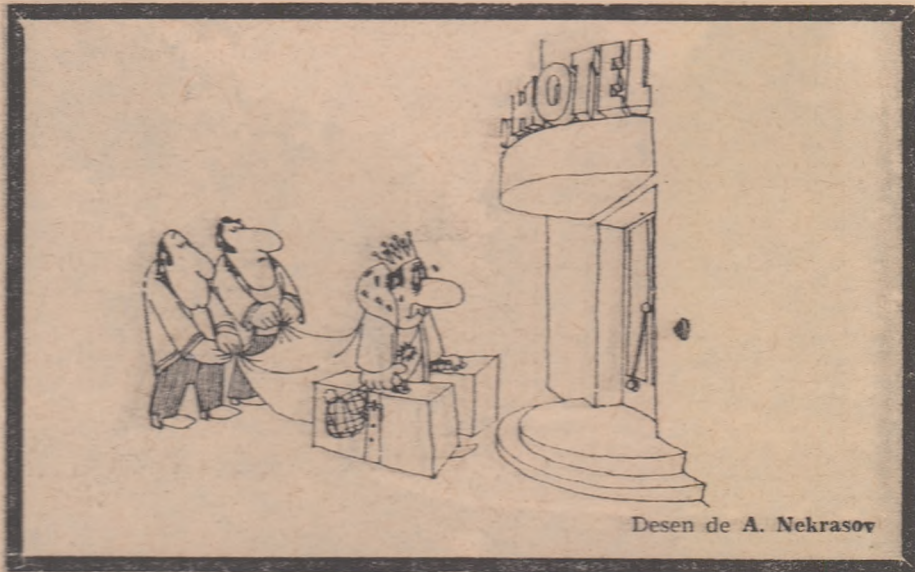
Cind ajung in Piața Eroilor din Alger, turiștii sint adunați de obicei in grup și un ghid îi poartă prin Casbah. E partea veche a orașului și într-un fel, începutul capitalei algeriene. Adevărat caleidoscop și un muzeu viu de tradiții și obiceiuri.

Dar dacă pentru călătorii care ajung întâmplător acolo sau pentru turiștii Casbah este numai un punct de atracție, pentru locuitorii acestei părți a orașului ea este locul lor de băștină unde își trăiesc toată viața, cu grijile și bucuriile ei.

Algerul este împărțit în 10 districte:

am urcat într-acolo s-au intrerupt ne neașteptate și — parcă fără tranziție, ne-am pomenit afundându-ne în inimericului unui labirint de piatră. Străduțele din această parte a orașului sint întotdeauna, fac coluri bruste, iar unele se termină în fardături. Casele de piatră se sprijină pe colurile și pe altele; pe alocuri terasele și acoperișurile se unesc.

Plăcuțele cu nume de străzi agățate pe ziduri înegrite și pe ici, pe acolo ciuruite de gloante sint o marturie a tumultuoasei istorii a orașului vechi. Dar iată și cîteva nume de străzi: Ma-

Desen de A. Nekrasov

Porfota bazarului

Casbah este cel mai mic, abia dacă depășește 2 km², dar ca densitate a populației le întrece chiar pe cele mai populate capitale ale țărilor dezvoltate. Într-adevăr, în Casbah sint 42 000 de locuitori pe kilometrul pătrat.

Casbah este întim legată de istoria capitalei algeriene și a întregii țări, o istorie care vine din negura vremurilor. Prima așezare de pe locul actualului Alger, spune o legendă, a fost întemeiată de vechii greci. Ajungînd o dată într-un golf, Heracle și însoșitorii lui s-au oprit, intrucît acesta era prielnic pentru acostarea corăbiilor. De atunci, pe acolo s-au perindat mulți cuceritori: fenicienii, legiunile romane, colonialiștii francezi. Și nu întotdeauna înaltele ziduri de fortăreață și alte construcții întărite i-au putut apăra pe locuitorii din Casbah de oaspeții nepoftiți.

În secolul XVI — înainte ca Algeria să devină o provincie a imperiului otoman — Casbah comunica cu restul lumii prin cinci puncte. Porți ferecate cu lanțuri închideau noaptea străduțele strimte...

Dar să facem o excursie prin actuala Casbah. Treptele abrupte pe care

melucilor, Ienicicilor, Bombelor, care vorbesc de la sine...

Mesteșugurile și comerțul — principalele indeltniciri ale populației din această zonă — se supun unor reguli de mult stabilite. Corporațiile mesteșugarilor și negustorilor sint alcătuite pe un criteriu regional. Sacagii sint originari din oaza sahariară Biscra, brutarii din Marea Kabylie, vinătorii de carne friptă din orașelul Jijeli de pe țârm. O altă caracteristică a cartierului sint frizerii ambulantei, instalați chiar sub cerul liber. Prin niște ferestruici strimte răzbate făcînt intens de mașini de cusut. Din partea opusă se aud loviturile ritmice de ciocan ale meșterilor care lucrează în metal.

Produsele obținute — haine și vase de aramă — sint expuse pe loc, în fața atelierelor.

Prin ușile sculptate ale băilor se pot vedea ieșind femei înfășurate în văluri albe. Băile mauritane — hammama — pot fi întilnite dealtfel la tot pasul. De obicei, ele au o capacitate de 15—20 locuri. Încercînd să atragă cit mai mulți clienți, proprietarii le dau nume pompoase ca: de pildă, „Fericire“, „Inspiratie“, „Bucurie“. Femeile au acces la băi pînă la șase după amiază, apoi urmează bărbații.

Numai cafenelele, foarte aglomerate seara, întrec ca număr băile. Așezați în jurul meselor, arabi cumpătați sorb grav cafea sau un ceai foarte dulce făcut dintr-o iarbă cu parfum de mentă. Se joacă domino și dame. Dar, ca pretutindeni în Orient, și în Casbah cafeneaua nu e numai un loc de destindere, de amuzament, ci și un loc pentru întilniri de afaceri, pentru negocieri.

Turiștii care vizitează Casbah sint inconjurați de mult interes și atenție. De multe ori copiii îi invită pe străini să viziteze casa, ba chiar să urce pe acoperișurile plate. Doi băieți ne-au poftit și pe noi să facem un scurt popas în casa lor. La intrare, ca în aproape toate casele din această zonă a orașului, era atîrnată o potcoavă; pe un perete era desenată o mină de om care, conform tradiției, apără casa și pe locatarii ei de nenorociri. Mobilă scundă, covorașe.

Pe pereți erau agățate farfurii din aramă, Dealtfel și vasele de bucătărie

sint din același metal și foarte mari. Lucru explicabil, însă, intrucît în Casbah familiile sint numeroase și deci trebuie găsite cantități mari de mîncare. La vedere se afla un cuțar mare de lemn, frumos incrustat, semn de bunăstare a familiei.

În case e întinerie și răcoare, căci razele soarelui răzbesc doar la amiază și numai în curțile interioare. Aceste curți sint rezervate femeilor, care își petrec acolo cea mai mare parte din timp spălînd rufe și ocupîndu-se de copii și bucătărie.

Împetuoașă evoluție a societății algeriene după doolindirea independenței și progresul social realizat intră în conflict cu vechile rînduiri și cu unele concepții ale locuitorilor din această parte veche a orașului. Într-adevăr, noile condiții de viață cer imperios să se pună capăt secularii izolării în care conținuă să trăiască Casbah.

Cele cîteva ore petrecute în Casbah, cutreierîndu-i străzile strimte și urcîndu-i treptele, au zburat repede. Cîte trepte să fi urcat în acest rîstimp? N-am calculat, dar la un moment dat am băgat de seamă că urcîndu pe terasele vechiului oraș devenea tot mai dificil. În partea cea mai de sus a cartierului, ni s-a desfășurat, în schimb, în toată splendoarea ei, panorama frumosului Alger. Zveltele-i clădiri albe se înălțau de-a lungul unor coline verzi care coboară spre oglinda azurie a Mediteranei. Undeva jos se scurgea un șuvoi de automobile, în port răsuna sunetul sirenelor de pe nave, macaralele își roteau încet și sigur brațele.

Fagurii de piatră ai construcțiilor din Casbah păreau suspendați deasupra mării ca un cuib în care a luat naștere însăși istoria acestui oraș.

S. Nikonov
I. Zinin

NOILE HEBRIDE

Un condominium pitoresc

Nava noastră se apropia de Efate, cea mai importantă insulă din cele 80 care alcătuiesc arhipelagul Noile Hebride. Cînd a cotit brusc spre nord-est și soarele ne-a izbit în ochi (în emisfera sudică soarele se mișcă de la dreapta la stînga și ajunge la asfințit nu prin sud, ci pe la nord), în fața noastră s-au ivit niște munți de un verde întunecat și țârmul crestat de golfulule.

Principalul oraș din Noile Hebride este Port Vila. Din rada portului ai impresia că albul orbitor al caselor și construcțiilor portuare și verdele întunecat al vegetației epuizează toată gama de culori a orașului. Dar nu! Flamurile a două drapele: cel francez în stînga și cel englez în dreapta alcătuiesc un contrast puernic cu aceste culori dominante. Două steaguri, două reședințe, două administrații. În limbaj diplomatic acest lucru se numește condominium. Într-adevăr, de zeci de ani Noile Hebride sint administrate în comun de Anglia și Franța. Evident, acest paradox politic rar întilnit generează multe probleme specifice.

Se spune, bunăoară, că înălțimea celor două lăncii de lemn ale steagurilor arborate la cele două reședințe este măsurată cu multă minuțiozitate. Drapelele sint înălțate dimineața la aceeași oră și tot simultan răsună și goarnele — intonînd însă melodii deosebite. Instituînd o administrație colonială co-

mană, autoritățile n-au socotit totuși cu patîntă să introducă două sisteme deosebite de circulație: cel englez (pe stînga) și cel continental (pe dreapta). Pînă la urmă a avut cîștig de cauză sistemul francez.

Satele au cîte două biserici — una prezbiteriană (engleză) și una catolică (franceză) și, evident, o școală engleză și una franceză. Parte din locuitorii unui sat, inclusiv copiii, înțeleg și vorbesc (în afară de limba maternă) numai engleza, altă parte numai franceza. La Port Vila predomină franceza: pe străzi, la poștă, în magazine. Lucru care se explică, probabil, prin numărul relativ mare de vietnamezi care au îndrăgît de mult aceste locuri, unde au deschis prăvălii, au taxiuri etc.

În Noile Hebride circula dolari australieni și franci francezi „oceanici“. În afara arhipelagului, aceșii franci nu au valoare; locuitorii Noilor Hebride îi preferă însă. Apoi monedele lucitoare îi atrag și pe colecționari datorită aspectului lor, intrucît reproduc măști melaneziene.

Odinioară, orașele din Oceania erau niște oaze de populație albă într-o lume de oameni de culoare. Acum, însă, situația s-a schimbat și Port Vila, care conținuă să fie centrul administrativ al condominium-ului, are altă structură demografică. Astăzi, în oraș predomină melanezienii, oamenii cu pielea cea mai închisă la culoare din Oceania. Ei sint prezenți pretutindeni: în comerț și poliție, în instituțiile de stat și la volanul automobilelor. Și, evident, în toate activitățile care reclamă o muncă manuală.

Într-un ghid despre Oceania pe care l-am consultat recent, Port Vila mai era prezentat ca un sat mare. Dar e de ajuns să privești combinația de beton și sticlă care predomină la clădirile magazinelor mari și mici, la edificiul modern al Băncii indoneziene, la casele cu etaj, să vizitezi noile hoteluri cu aer condiționat, să răsfoiești pliantele publicitare care făgăduiesc turiștilor o gamă de culori paradisiace laolaltă cu tot confortul și deliciale civilizației, ca să-ți dai seama că, în realitate, e vorba de un oraș modern, în plină dezvoltare.

A treia zi după sosirea noastră la Port Vila, autoritățile locale au organizat o plimbare prin cîteva saie depărtate de pe litoral. Cum am trecut de ultimele case din preajma orașului, șoseaua asfaltată s-a terminat și a început un drum prost străjuit de ambele părți de păduri tropicale. Ca pretutindeni în Oceania, și în Noile Hebride pădurile au, în genere, o singură culoare, n-au variată gamă coloristică cu care sîntem noi obișnuți datorită schimbărilor produse de anotimpuri. Acolo e împărăția verdelui odihnit

Vizitînd cinci-șase sate din insula Efate, ne-am convins că toate sint aproape identice, deosebîndu-se doar prin dimensiuni. Am avut noroc că tocmai era perioada nunților: am ajuns într-un sat exact înainte de o eununie. După ce a schimbat cîteva euvințe cu noi, căpetenia satului a început să bată într-o șină care atîrna lingă clopotul bisericii. Imediat dintr-o colibă a ieșit mireasa, o fată drăguță, îmbrăcată într-o rochie albă lungă și cu picioarele goale. Ținea în mînă un trandafir roșu. Alături de ea, tot desculță, într-o rochie frumoasă de atlas, se aținea o prietenă a ei. În spatete lor veneau doi bărbați — mirele și un prieten al lui — îmbrăcați la fel, cu cămăși albe și cravate și, evident, cu pantofi. Cortegiul, însoțit de rade, a pornit încet și solemn spre biserică unde îi aștepta pastorul, melanezian și el.

Ceremonia a fost scurtă, ca dealtfel și nunta, căci tinerii au plecat la dans într-un alt sat, iar ceilalți s-au împărășiat pe la casele lor ducînd în coșuri tratațiile de nuntă...

B. Putilov

globe
globul globul
globul globul globul
globul globul globul
globul globul globul
globul globul globul
globul globul globul
globul globul globul
globul globul globul

ASIGURAREA ELEVILOR — O MĂSURĂ UTILĂ DE PREVEDERE

REȚINEȚI :

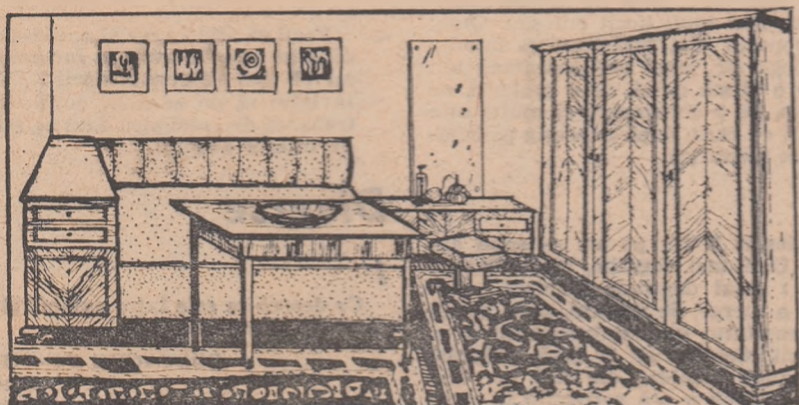
Plătind numai câțiva lei, se poate încheia o asigurare care este utilă atât în timpul cursurilor școlare, cât și în timpul vacanțelor, în excursii, tabere etc.

O RECOMANDARE :

Din ghiozdanul nici unui elev să nu lipsească o poliță de asigurare ADAS, care să fie un însoțitor permanent.

CAMERA DE DORMIT „LILIANA”

formată din dulap cu 3 uși, divan de colț, toaletă cu oglindă și banchetă tapisată :

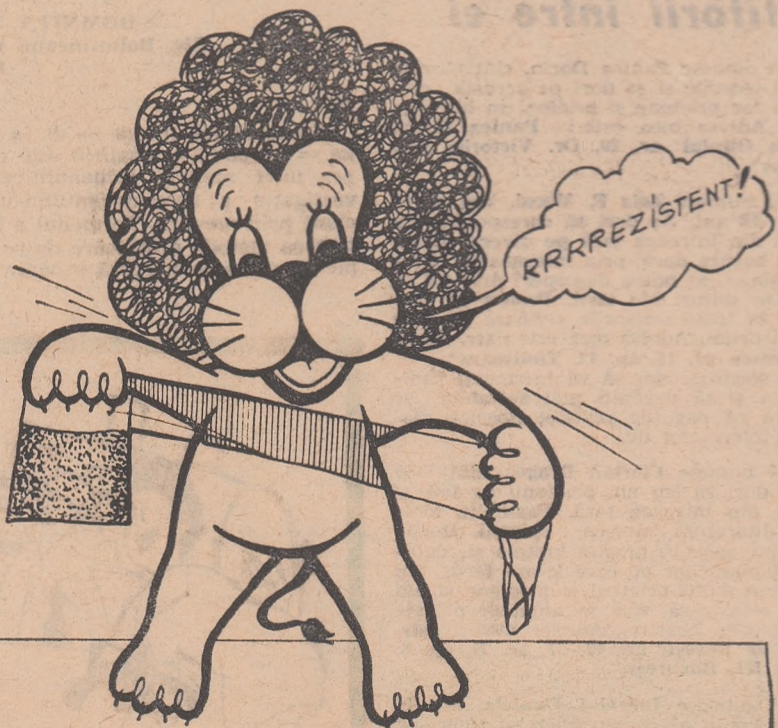
- dulapul = 1520 × 1800 × 500 mm
- divanul = 2385 × 700 × 400/1400 mm
- bancheta = 460 × 400 × 350 mm

Prețul = 6.770 lei.

Magazinele de mobilă asigură cumpărătorilor transportul la domiciliu și montarea mobilei la prețuri avantajoase.

Se poate cumpăra și cu plata în 18 rate lunare, cu un avans minim de 20% din valoarea mărfii.

Un ciorap rezistent și elegant ? ciorapul din fire supraelastice

E cald ? Purtați sandale decupate ?
Vă prind de minune ciorapii de culori deschise, fără călcii și virf întărit !
Plouă ? Vremea e rece, posomorită ?
Ciorapul rezistent 30, 40 sau 60 den, în culori închise !
Seara, la ocazii ? Ciorapul 15 den, de culoarea pielii, invizibil pe picior...
Vă preocupă problema unui ciorap rezistent pentru lucru sau călătorie ? Evident, 20 den simplu și micromesh (semiindeșirabil), cu sau fără dungă !
Cît despre dresuri supraelastice, știți cine și cînd le poartă ?
Oricine, pe orice vreme ! Se găsește de toate culorile și mărimile pentru toate talie.

Copiii

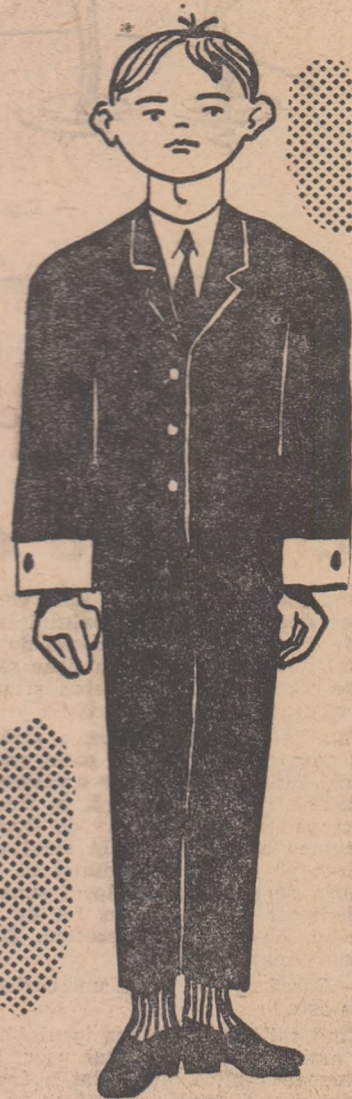
cresc

Cumpărați-le

din timp

UNIFORME

ȘCOLARE

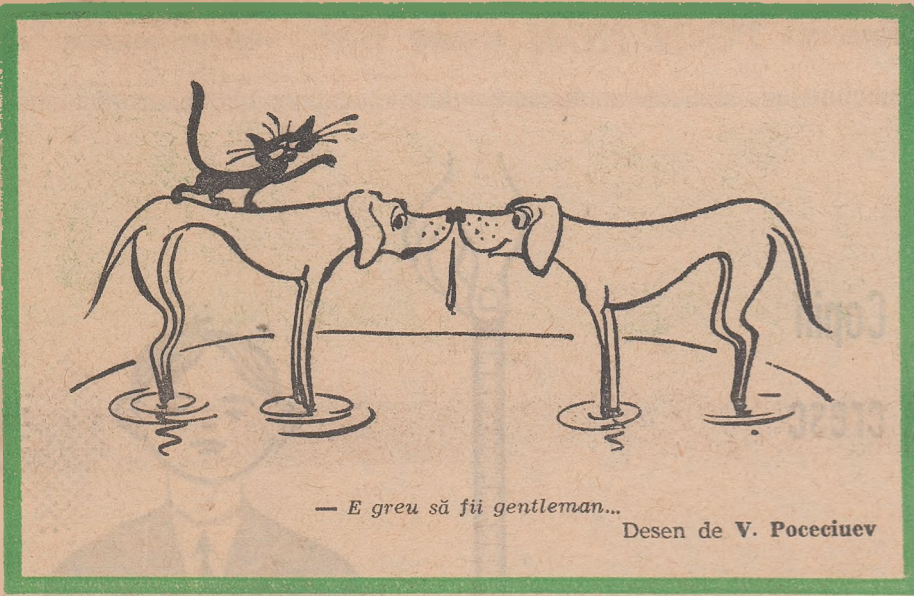

- „MOBRA” = 50 cmc
- „MOBRA” = 4 cai putere
- „MOBRA” = suspensie hidraulică
- „MOBRA” = stabilitate și confort
- „MOBRA” = 100 km de relaxare cu numai 8 lei
- „MOBRA” = parcare fără dificultăți
- „MOBRA” = 6 325 lei

Motoreta „MOBRA” — utilă în orice călătorie !
Motoreta „MOBRA” poate fi cumpărată și cu plata în 24 rate lunare cu un avans minim de 950 lei.

mobra50

— E greu să fii gentleman...
Desen de V. Poceciuev

COTIDIENE

Bărbații la ei acasă

Unde te întorci — nu auzi vorbindu-se decît că rolul bărbatului în familie e azi mai mic. Eu n-am de gînd să-mi dau părerea. Vreau doar să povestesc pătania unui prieten și să vă las să trageți singuri concluzia.

Familia prietenului meu e alcătuită din patru persoane: soț, soție, copil și soacră. Soacră este mare amatoare de emisiuni TV. Într-o seară, în timp ce se transmitea „Nocturna” de Borodin, imaginea a dispărut și în locul ei au apărut pe ecran niște dungii ca niște brazde de plug, iar în locul sunetelor melodioase s-a auzit un fel de „bu-bur-bu, bu-bur” extraterestru. Soacră a reacționat imediat:

— Parcă n-am avea un bărbat în casa asta!

Cînd stăteau în vechea locuință, traul amicului meu era mai ușor. La o asemenea replică ar fi dat o fugă în vecini și ar fi venit imediat cu un specialist — că aveau vecini tare pricepuți. Dar acolo, în blocul nou, trebuie să se ducă la administrație și pînă fi repară administrația ceva, trece iarna (dacă e stricat caloriferul) sau trece toamna (dacă curge acoperișul) și ploile se opresc de la sine.

Dealtfel, cînd s-au mutat, soacră i-a luat în primire pe amicul meu literalmente din prag. Pe capul bietului om, profesor de muzică (e drept, cam stingaci în treburile casnice), s-a prăvălit o avalanșă de probleme gospodărești-tehnice.

Chiar de la ușă s-a hotărît că trebuie să-și pună ei „valele” lor. Apoi, deși imobilului i se făcuse recepția de către o comisie competentă, s-a constatat că parchetul se ondulează vâlurele-vâlurele și scriștie pe ici pe colo și anume prin părțile esențiale; că ferestrele nu se închid bine și că robinetul la baie curge.

Pentru bietul profesor, obișnuit cu sferele inefabile ale muzicii, toate aceste treburi și terminologia tehnică ce le însoțea erau înfinit mai complicate și mai inaccesibile decît cele mai complicate și greu accesibile variațiuni pentru vioară ale lui Paganini. Și nu-i mai avea la îndemînă nici pe vecinii

pricepuți la toate. Se răspîndiseră fiecare în alt cartier.

Atunci s-a auzit pentru prima dată vocea dominantă a soacrei:

— Ce facem aici, parcă n-am avea un bărbat în casa asta!

— Înțelege, mamă-soacră, că nu mă pricep, ce vrei să fac, nu pot să fiu și profesor de muzică, și tîmplar, și mecanic, și instalator și Dumnezeu mai știe ce! Doar nu sînt strung-universal!

— Ești bărbat, trebuie să te descurci! O ținea una și bună soacră care, femeie

Așa da!

bătrînă, nu-și poate schimba concepțiile retrograde despre rolul bărbaților.

Neavînd încotro, amicul meu s-a dus la administrație.

Început cu începutul a pus lucrurile la punct, adică le-au pus alții, prin alergătura lui. După ce „a împușcat” și pereții pentru ca mama-soacră să-și poată afirna tablourile de familie, amicul meu a crezut că o să-și redobîndească, în fine, liniștea. Da'de unde! Cele două femei au fost cuprinse de febra „tehnicizării”. În casă au apărut, pe rînd, un frigider „Sever”, un magnetofon „Iunosti”, un foehn „Aelita”, un aparat de curățat parchetul fără nume propriu, un tranzistor „Spidola”, ca să nu mai punem la socoteală mărunțișurile, ca fierul de călcat, filtrul de cafea, storcătorul de fructe, mașina de tocat carne ș.a., toate, se înțelege, electrice.

Fiecare nouă achiziție cerea un personal de „deservire” de înaltă calificare. Degeaba se plîngea bietul profesor:

— Înțelege-mă, nu pot face de toate...

Soacră, înarmată cu tehnica menajeră cea mai modernă, era neînduplecată.

— Ești bărbat și trăiești în secolul 20, n-ai decît să inventezi, să inovezi! Și amicul meu alerga la administrație să cheme mecanicul, ducea la reparat vreunul din aparatele electrice și blestema în gînd progresul tehnic.

Cînd, după lungi așteptări, li s-a instalat în fine telefon, cea dintîi care

a pus stăpînire pe el a fost, bineînțeles, soacră. I se stricase filtrul de cafea. A format numărul atelierului de reparații — o dată, de două ori, de trei...

— Cine o fi vorbind atîta? s-a enervat ea.

Dar deodată și-a dat seama:
— Telefonează tu, doar ești bărbat! Eu atîta am avut de povestit.

A. Sukonțev

DE LA A LA Z

Definiții în glumă și în serios

J.

Jignire. Rană care nu se vede, dar doare, umilintă nemeritată. Nu vorbim de jignirea cu bună știință, care se situează la limita dintre proasta creștere și huliganism, ci de aceea involuntară. Fiindcă mai există unii care se miră sincer: „De ce s-o fi supărat? Doar nu i-am spus nimic. Am spus că femeile sînt proaste. Dar nu m-am referit la ea”.

Totuși ea a avut dreptate să se supere. Omul este, dacă ne putem exprima așa, mai mult decît eul său. Omul este poporul său, strămoșii și familia sa, colegii săi, omul mai înseamnă toți cei de o vîrstă cu el, de o profesie, de un sex, de o convingere și multe alte grupuri cu care, după expresia psihologilor, se identifică.

M.

Manierele îl fac pe om — spun englezii. Deși, mai degrabă, lucrurile stau invers: omul deprinde manierele. Felul de a merge, de a vorbi, de a mîncă este rezultatul unui antrenament și al practicii. Oricum ar fi însă, judecăm omul după maniere, ele sînt în vîzul tuturor. După o oră petrecută în compania unui bărbat care bate femeile pe umăr, răsucește nasturii de la haina interlocutorului sau îi sîcîie pe copii cu întrebarea: „Pe cine iubești tu mai mult — pe mămica sau pe tătucu?” — vom păstra o amintire proastă despre el, deși poate că e un om de treabă. Tot ce se poate. Dar că e nemanierat — asta o știm precis.

B. Bușeleva

CORESPONDENȚĂ SENTIMENTALĂ

Cititorii între ei

„Mă numesc Pantea Dorin, sînt elev la liceul teoretic și aș dori pe această cale să-mi fac prietene și prieteni în întreaga țară. Adresa mea este: Pantea Dorin, strada Oltului nr. 20, Or. Victoria, jud. Brașov”.

„Mă numesc Zoia E. Mocol, sînt elevă și am 18 ani. Aș dori să corespundez cu tineri din întreaga țară pe diverse teme. M-aș bucura dacă, prin intermediul acestei rubrici, aș putea descoperi prieteni în diferite colțuri ale țării. Promit să răspund la toate scrisorile serioase pe care le voi primi. Adresa mea este: str. Iancu Văcărescu nr. 15, ap. 12, Timișoara”.

Vă dorim și noi să vă înfrîngeți timiditatea și să deveniți mai sociabilă. Ne bucură că paginile revistei noastre răspund intereselor dv.

„Mă numesc Ciortan Dragoș, sînt elev și aș dori să leg noi prieteni cu fete și băieți din întreaga țară. Pasiunile mele sînt literatura, muzica, sportul. Dealtfel, sînt sportiv, practic luptele și, datorită deplasărilor pe care le-am făcut, am cunoscut mulți prieteni și prietene și am avut ocazia să văd minunatele peisaje ale patriei noastre. Adresa mea: str. Popp de Băsești nr. 49-51, se. B, ap. 6, sector III, București”.

„Mă numesc Andreica Daniela, am 17 ani și vreau să corespundez cu tineri pe diferite teme. Adresa mea este: str. Vinătorilor nr. 18, localitatea Brad, jud. Hunedoara”.

Popescu Liviu: Aveți dreptate, cultura nu trebuie să-l izoleze pe om de semenii săi. Totuși nu e rău că (ajutat și de firea dv. timidă) v-ați petrecut timpul „cu nasul în cărți”. Acum, că ați acumulat cite ceva și aveți ce spune, vă dorim prieteni citi mai mulți. Drept care vă publicăm adresa: Popescu Liviu, B-dul Dacia nr. 37, sectorul II, București.

dialog
dialog dialog
dialog dialog dialog
alog dialog dialog dialo
g dialog dialog dialog o
dialog dialog dialog dialog
log dialog dialog dialog di
dialog dialog dialog dialog
og dialog dialog dialog dialo

„Sînt elevă în anul IV la liceul pedagogic și aș dori să corespundez cu tineri din întreaga țară pe diverse teme. Adresa mea: Stănescu Persida, str. Socialismului nr. 11 bis, Focșani, jud. Vrancea”.

ÎNTREBĂRI ȘI RĂSPUNSURI

Vreți să aflați ceva și enciclopediile pe care le aveți la îndemînă nu vă dau răspunsul dorit? Vă invităm să ne adresați nouă întrebarea dv., mai ales dacă ea este de interes general.

Diverse

i
Ce deosebire este între axiomă și postulat în matematică?

COSTACHE PINTILIE
Matca
Tecuci

R
Axioma (de la cuvîntul grec axioma=estimare), este un enunț prim evident prin el însuși, care nu mai are nevoie să fie demonstrat și din care, pe baza anumitor reguli, se deduc alte enunțuri (de pildă, „partea este mai mică decît întregul”).

Postulatul (de la latinescul postulat = cerință) este un principiu prim indemonstrabil sau nedemonstrat a cărui admitere este necesară pentru stabilirea unei demonstrații.

În limbajul curent nu există o graniță strictă între postulat și axiomă (de exemplu, postulatele geometriei lui Euclid).

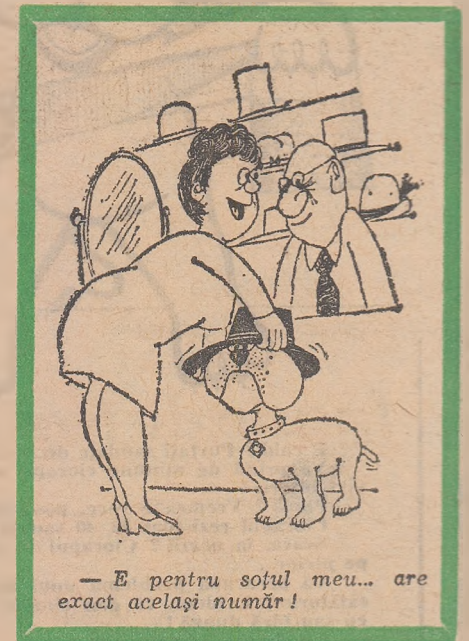
i
Ce este narcoanaliza?

DOMNIȚA MI
Str. Bolintineanu nr. 13
Brăila

R
Narcoanaliza (narco — de la gr. narco = narcotic + analiză) este denumirea unei metode psihanalitice de investigație a subconștientului unui pacient prin narcoză. Termenul a fost extins ca metodă ajutătoare de psihoterapie în stare de narcoză ușoară.

— Vă spun pentru ultima dată! Mutați „zidul” la distanța reglementară
Desen de V. Tiunin

— E pentru soțul meu... are exact același număr!